ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

...урят-Монголой ҮНЭН

...СС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 225 (8132)
СЕНТЯБРИИН 23
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

...дэшын һургуулинуудта анхарал табиха

...рад зонойнгоо соёл куль... ...ые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ...ммунистическэ парти, Совет... правительство саг үргэлжэ ...ралаа табина. Дунда эр... ...гүй ажалшадай ниитэ куль... ...ын хэмжээе дээшэлүүлхэ ...илгоор тэдэнэй ажал... ...таһарангүй һурахынь ...ада юрэнхы һуралсалай за... ...о болон үдэшын һургуули... ...дай тоое зургаадахи табан... ...дэ саашадань олошоруулха ...э КПСС-эй XX съездын ...рективэнүүд соо хэлэгдэнэ.

...дэшын һургуулинууд манай ...публикадашье жэлһээ жэл... ...олошоржо байна. Арадай ...ахын олон тоото һалбари... ...удта ажаллажа байһан хү... ...мэришэд ба хүдөөгэй ажал... ...д ажалһаа таһалгаряагүй... ...р үдэшын һургуулинуудта ...алсана. Гансал 1955—56 ...удай һуралсалай жэлдэ ма... ...й республикада хүдэлмэри... ...н залуушуулай һургуулиин ...дахи классые 350 гаран хүн, ...өөгэй залуушуулай үдэшын ...ргуулиин 7-дохи классые 200 ...ан хүн дүүргэжэ гараа. ...н залуушуул хүдэлмэри һу... ...сал хоёроо нэгэн доро ам... ...лтатайгаар ябуулна. Джида... ...бинадай хүдэлмэришэн ...аргарита Соколова, Улан... ...ын заводой хүдэлмэришэн ...мара Лобанова ба бусад һу... ...салай үнгэрһэн жэлдэ үдэ... ...н дунда һургуулиие эрхим ...н амжалтатайгаар дүүргэ... ...йнгээ түлөө мүнгэн медаль... хүртэһэн байна. Бичурын, ...рбагатайн ба бусад айма... ...дай хүдөөгэй залуушуулай ...гуулинуудые олохон меха... ...аторнууд дүүргээ.

...дэшын һургуулинуудай хү... ...мэридэ, тэрэниие үйлэдбэ... ...эй нягта холбоотойгоор ...улха хэрэгтэ тус һургуули... ...дай материальна база горь... ...он үүргэ дүүргэнэ. Улан... ...н сэмбын фабрика ба бу... ...д предприятинууд үдэшын ...гуулинуудые элдэб түхеэ... ...эмүүдээр хангаһан байна. ...имэһээ үдэшын һургуули... ...дта һуралсалайнгаа хүдэл... ...иие ябуулхадань урда жэл... ...дтэ орходоо зарим тэды ...арамжатай боложо үгөө.

...бэшье, республикымнай ...ын һургуулинуудай хүдэл... ...идэ горьтойхон дутагдал... ...д үзэгдэһөөр. Арадай гэгээ... ...эй органууд, промышленна ...едприятинуудай дирекци, ...фсоюзна, комсомольско ор... ...ганизацинууд үдэшын һургуу... ...нуудай һурагшадта таарам... ...тай байдал бии болгожо ...огүй дээрэһээнь олон һураг... ...д һургуулияа орхихо, хан... ...тагүйгөөр һураха гү, али хоёрдохи жэлээ нэгэ класста үлэхэ баатай болодог. Олон предприятинуудай дирекци үдэшын һургуулида һурадаг өөһэдынгөө хүдэлмэришэнэй халаание таарамжатайгаар гуримшуулдаггүй байха юм. Имэһээ һуралсалайнгаа сагта тэдэнэр ажалдаа байдаг. Һуралсалай үнгэрһэн жэлдэ гол түлэб энэ шалтагаанаар, жэшээнь, Каменскын ба Гусиноозёрскын үдэшын дунда һургуулинуудай һурагшадай хахадһаа үлүүнь һурахаяа болёо һэн. Теэд Каменска цементын заводой Гусиноозёрско рудоуправлениин хүтэлбэрилэгшэд үдэшын һургуулида һурагшадай халаание тааруулжа эмхидхэхэ аргатай байгаа ха юм. Гадна, арадай гэгээрэлэй органуудай, үдэшын һургуулинуудай имэ ушартай эбсэшоод, хэмжээ абангүй миин байһаниинь гэмшэлтэй.

Үдэшын һургуулинуудай олон һурагшадай хангалтагүй һурасынь нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, зарим багшанар өөһэдынгөө хүдэлмэридэ мууса, ёһо тэдыгээр хандажа, үдэшын һургуулиин онсо илгаае хараадаа абангүй ажаллана, педагогическа мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэгүй, мүн тэдэнэй хүдэлмэри һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө һайнаар хинагданагүй. Гадна, арадай гэгээрэлэй таһагууд, педагогическа кабинедүүд үдэшын һургуулиин багшанарта туһаламжа багаар үзүүлнэ.

Колхознигууд, механизаторнууд болон хүдөө нютагуудта ажалладаг бусад хүнүүдэй юрэнхы эрдэмые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор хүдөө тосхонуудта 8—10-дахи классуудые үдэрэй һургуулиин дэргэдэ нээхэ гэжэ гэгээрэлэй министерство мүнөө хараалланхай. Теэд энэ шухала хэмжээ-ябуулга республикымнай аймагуудаар тон хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Мүнөө болотор аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагууд энэ асуудалаар мүртэй юумэ юушье хээгүй байһаар.

Партийна, советскэ болон гэгээрэлэй органууд үдэшын һургуулинуудта саг үргэлжэ анхарал табижа, тус һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Промышленна предприятинуудай, ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд үдэшын һургуулиин һурагшадта таарамжатай услови байгуулжа, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь тэдээндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Манай оронной столица—Москвада

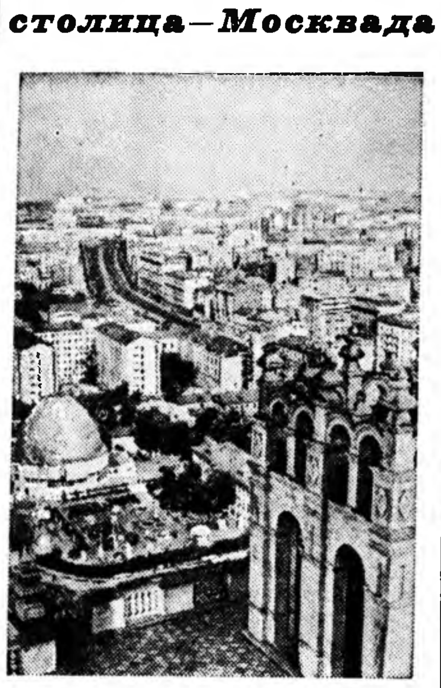

Москва. Восстаниин талмай дээрэхи үндэр байшан дээрэһээ город нимээр харагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Ленинэй орденоор шагнагдаба

«Трехгорная мануфактура» гэжэ комбинадта Яков Захарович Титов таби гаран жэлэй туршада хүдэлмэрилжэ байна. Энэ хуушанай хүдэлмэрилэгшын тус предприятида ажаллаха зуураа нэхэһэн бүдөөр дэлхэйн бүмбэрсэгые экватор дээгүүрнь дүрбэ дахин шахуу бүһэлжэ болохо юм.

Яков Захарович 1905 оной хабар арбан табатай залуу хүбүүн байхадаа ажаллажа эхилһэн юм. Хахад жэл үнгэрөөд байхада Трехгоркиин түрүү хүдэлмэришэдтэй хамта революционно тэмсэлдэ хабаадажа эхилээ һэн. Тэрэ нүхэр революциин һүүлээр агууехэ Ленинэй үгэ хэлэхые нэгэнтэ бэшэ шагнаһан байна.

Энэ солото мастер өөрынгөө мэргэжэлдэ олон хүниие һургажа гаргаа. Советскэ правительство Я. С. Титовой шэн зоригто ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, тэрэниие Ленинэй орденоор ба Советскэ Союзай гурбан медаляар шагнаа. Мүнөө хуушанай энэ хүдэлмэришэн пенсидэ гарахаар бэлдэжэ байна.

— Юрын хүнүүд тухай ехэ анхарал оролдолго гаргажа байдагайнь түлөө парти, правительствода халуун баяр хүргэнэб. Пенси тухай шэнэ хуулиин ёһоор би һара бүри 840 түхэриг абаха байнаб,—гэжэ Яков Захарович хөөрэнэ.

Хүнүүдэй ами наһые абарна

Мария Сергеевна Петренко үнэн сэдьхэлэй баясхалан хүргэһэн бэшэгүүдые танигдаагүй хүнүүдһээ абажа байдаг. Тэрэ хадаа донор болоһоор үнинэй. Эсэгэ ороной дайнай үедэ Петренко шархатаһан сэрэгшэд болон офицернүүдэй ами наһые абархын тулада шуһаяа үгэдэг байгаа. Тэдээнэй дунда летчик Н. В. Петухов байһан юм. Арба гаран жэлэй туршада тэдэнэр бэшэгүүдые абалсадаг байгаа. 1954 ондо М. С. Петренко Петуховой бүлэдэ Киев ошожо, хүндэтэ айлшаниинь болоһон байна.

Московско нэгэдэхи автобазын шофёр М. С. Петренко 15 үлүүтэй жэл соо донор ябана. Энэ эршэ хүсэ түгэлдэр эхэнэр ехэ ба хүндэтэ ажал хэрэг бүтээнэ гээшэ.

Сэсэгүүдэй дунда мульһэн талмай

«Сокольники» гэжэ культура ба амаралтын паркда искусственна мульһэтэй каток нээгдэбэ.

Энэ каток набшаһата ногоон модонуудай, намарай сэсэгүүдэй дунда тон һониноор харагдана. Талмай дээрэ хэгдэһэн искусственна мульһэн наранай туяа доро яларан, толорон харагдана. Эндэ хальтирхые хүсэгшэдэй тоо туйлай олон. Тиимэһээ каток үглөөнэй зургаан часһаа нээгдэнэ. Тиихэдэ һүүлшын хүнүүд һүниин 1 часта гаража ошоно. Мүнөө эндэ гол түлэб столицын хоккейнэ командануудай мастернууд ба фигуристнууд һургуули хэнэ.

Монголой Арадай Республикын ...нистрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр ...Цэдэнбал Бурят-Монголдо ерээд байна

...голой Арадай Республикын ...рнүүдэй Соведэй Түрүүлэг... ...Цэдэнбал Улан-Удэдэ сен... ...н 21-дэ ерээ.

...т-Монголой АССР-эй Ми... ...дэй Соведэй Түрүүлэгшэ ...Д. С. Болсохоев, КПСС-эй ...й секретарь нүхэр Ц. О. Очи... ...энбалые хиилэ дээрэ угтаа.

...р Ю. Цэдэнбал, тэрээниие ...жэ ябаһан хүнүүд Кяхта го... ...академик Обручевой нэрэм... ...заар ороноо шэнжэлхэ му... ...ожо хараа.

...аймагтахи Боргойн үүл... ...идой совхоздо хүрөө. Үүлтэртэ хонидые үсхэбэрилхэ, мүн тэжээл бэлдхэхэ ажалай ямараар эмхидхэгдэһые нүхэр Цэдэнбал һонирхоһон, хонишодой бригадануудаар ябаһан байна. Ю. Цэдэнбал бригадануудаар ябахадаа тэндэхи хонишод болон мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдөө. Удаань, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоздо ошоо. Ю. Цэдэнбал колхозой тарянай ток, силос даража байһан газар ошожо хараа. Ахалагша хонишон Д. Цыремпиловтэй хөөрэлдөө.

Нүхэр Ю. Цэдэнбал, тэрээниие үдэшэжэ ябагшад республикын колхозууд болон промышленна предприятинуудай хүдэлмэритэй сентябриин 22-ой үдэр танилсаа

Үльдиргынхид яахадаа нобшорноб?

Яруунын аймагай „Коммунизм" колхоздо ургаса хуряалгын хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана

Мүнөө сагай ошожо, Яруунa нютагай эрхэ байдалаар орой боложо байбашье, эндэхи «Коммунизм» колхоз сентябриин 20 болотор хуряаха тарянайнгаа гурбанайшье нэгые хуряагаагүй, гүрэндөө таряа тушаалгые орой эхилээдүй байха юм. Иимэ байдалда үльдиргынхид юундэ орооб гэхэдэ, эндэ таряае амяарлан хуряаха түрүү аргые хэрэглэжэ шадаагүй. Хоёр лафетнэ жаткаар 300 гаран гектар гэршүүхэ хадабашье, ондоо культура хадаха болоходоо «таряамнай хүхэ, хүсэд эдеэшээгүй, нойтон, байд гэе» гэһээр колхозой хүтэлбэрилэгшэд, МТС-эй мэргэжэлтэд хоорондоо арсалдаһаар хойшо татажа, Орхойто, Урда Хүнды гэжэ газарнуудай намарай хара тарянда һаяхан, сентябриин 10—12-то лафетнэ жаткануудаа табиһан байна. Харин эндэнь 300 шахуу гектар таряан комбайнаар сэхэ хуряахаар эдеэшэһэн байгаа бшуу. Тиихэдэ Хүрээтын 200 шахуу гектар шэнэ газарай шэниисэ эдеэшэжэ хуряахаар болобошье һаань, «үшөө хатаагүй» гэжэ комбайндаха гү, али лафетнэ жатка табиха гү гэжэ арсалдаһаар байна.

Тиихэдэ энэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Сампилон Ж. Д., парторганизациинь секретарь нүхэр Будацыренов Д. С.), Эгэтын МТС (директорынь нүхэр Танхасаев С. П., парторганизациин секретарь нүхэр Павлов П. М.) сагай хэды орой болобошье, ургаса хуряалгые бэлдхэл муутайгаар, аали нобшоор ябуулжа байна.

Саарһан дээрэ-түгэс, ажал дээрээ-хооһон

Хуряалгын хүдэлмэриин бүри эхилээгүйдэ колхозой агроном нүхэр Дмитриев С. Д. гэгшэдэ ургаса хуряалгын түсэб табихыень даалгагдаа һэн. Теэд агроном Дмитриев С. Д. «правлениин заседанида хамтаараан хаража үзэнэ бэзэ» гээд хүнгэхэн мүртэйгөөр, тархяашье ехэ зобоонгүй хуряалгын түсэб табижархёо юм. Тэрэ түсэбэйнь ёһоор 2155 гектар таряае 24 хоногой болзор соо хуряаха, гүрэндэ таряа тушаалгые сентябриин 20-до дүүргэхэ, тиихын тулада августын 25-һаа эхилжэ таряагаа лафетнэ жаткаар хадажа захалха, сентябриин 3-һаа комбайнаар сэхэ хуряажа эхилхэ гэхэ мэтэшэлэн ургаса хуряалгада хабаатай олон зүйлнүүд дурсагдаһан байгаа.

Тиигээд тэрэ түсэбөө хэзээни хойно, сентябриин 6-да болоһон правлениин заседани дээрэ зүбшэжэ үзэхэдөө, ургаса хуряалгын хүдэлмэриие нэгэшье үдэрөөр хойшолуулжа болохогүй, үглөөдэрһөө эхилжэ энэ хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гэжэ түсэбөө ганса агрономой зоxёоһоор хубилганшьегүй баталжа, табан хоног бүриин график табиһан байна. Мүн тэрэ үдэрһөө эхилжэ лафетнэ жаткые түхэреэн сүүдхэ соо ябуулха, орооһоной шэгнүүршэниие шэлэжэ олохо, эдеэшэһэн таряагаа түүбэрилэн оложо комбайнуудаа бултыень табиха, тарянай тогуудай түхеэрэлгые хоёр гурбан хоногой болзор соо дүүргэхэ гэхэ мэтэ олон дутуу дунданууды хүсэхөөр хараалһан шиидхэбэри абаһан байгаа.

Теэд табигдаһан түсэбэй ёһоор ургаса хуряалга саг соогоо эхилээгүй, хожомдожо сентябриин 10-да түрүүшын комбайн тарянай захада ошоһон байха юм. Комбайнуудай ябаха маршрут эртээнһээ табигдаагүй, комбайнда ябаха хүнүүдшье хүсэд олдоогүй байгаа. Тиихэдэ шиидхэбэриин ёһоор хэгдэхэ зүйлнүүдэй нэгэниинишье саг болзор соогоо хэгдээгүй юм. Жэшээлхэдэ, комбайнуудай ябаха болоходо штурвальщигууд дутуу, орооһо шэгнэн абагшадай, шэрэгшэдэй үгы дээрэһээ түрүүшын орооһон, шэгнэгдээгүй, үнгэрхэдөө хээрэ поли дээрэ адхагдаһан байна. Тарянай хадагдажа, орооһоной ток дээрэ орожо захалхадань лэ Мухаршэбэрэй ток дээрэхи ороoһо хатааха, сэбэрлэхэ машинануудые заһабарилжа эхилһэн, шалыень цементэлжэ ороо һэн.

Иигэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, агроном нүхэр Дмитриевэй табиһан түсэбынь, абаһан шиидхэбэринь саарһан дээрээ үлэшоо.

Ажалай эмхидхэлэй һула дээрэһээ

...Сентябриин 10-най үглөөгүүр. Колхозой правлениин газаа арба шахуу тэргэтэй, хазааршье морид, хэдэн автомашина, мотоцикл байна. Үглөөнэй 9 час боложо байбашье эндэ 60 шахуу хүнүүд үймэжэ, хуу хэрэгтэйл хэбэртэй ороно, гарана.

—Юун олон зонтнай үймэнэ гээшэб,—гэжэ конторын хүдэлмэрилэгшэдһөө асуухада:

—Ээлжээтэ мэдээ суглуулха тоосоото үдэр аад, хүнүүд олон даа,—гэжэ харюусана. Энэ хирэндэ газаа байһан нэгэ үбгэн манда хандажа:

—Үдэр бүрил иимэрхүү байдаг юм. Конторынхидой ажалдаа орой гарадаг дээрэһээ иигэжэ хэрэгээр ерэһэн зарим хүнүүдшье ажалдаа оройтоно. Колхозоймнай ноёдой эртэшэ байгаа һаань, хүн зомнайшье эртэшэ байха һэн,—гэжэ ехэл дураа гутангяар хэлээд абана. Энэ үедэ маанадые шагнажа байһан наһатайшаг нэгэ шофер тодожо абан:

—Үбгэн тон зүб хэлэнэт. Үглөөгүүр эртэлжэ ажалда гараха аад конторын нээгдэжэ, счетоводой ерэжэ, путевко бэшэжэ, түрүүлэгшэ бригадирнуудай наряд үгэхые хүлеэһээр, бидэнэр 9 часһаа эртэ ажалдаа гарагшагүйбди,—гэжэ хөөрэнэ.

Колхозой түрүүлэгшын кабинет соо ороходомнай хүнүүд олон. Түрүүлэгшэ Сампилон, агроном Дмитриев, түрүүлэгшын орлогшо Михалев гэгшэд хэниие шэгнүүршэнээр оложо табиха гээшэб гэжэ тоосожо һуухадань, нэгэдэхи тракторна бригадын бригадир Ц.-Д. Доржиев орожо ерээд, «манай бригадада эдеэ шанагшые оложо үгэгты. Лафетнэ жаткын машинистые шоферой курсада эльгээхэ гээ хадаа, орондонь хүниие түргэн олыт» гэжэ байгаад эрилтэ табина. Энэ үедэ нүгөөдэ хоёрдохи тракторна бригадынь бригадир Д-Н. Бальжинов колхозой ноёдтой уулзаха хүсэлэнтэй, тэдэнэй сүлөө болохыень хүлеэһээр үнинэй аад, хашаршаһан янзатайгаар: — Хэзээ эдэнэр сүлөө орожо, хэрэгээ бүтээжэ бусаха хүн гээшэбиб, — гэжэ хэлээд абана.

Иигэжэ үдэр бүри колхозой хүтэлбэрилэгшэд ажахын гү, али өөрынгөө асуудалаар ерэһэн хүнүүдэй хэрэгээ бүтээжэ бусатарынь, мүн колхозойшье хүтэлбэрилэгшэдэй энэ тэрэ асуудал шиидхэжэ, зүбшэжэ хүдөө полинуудтаа гаратарынь үдэ болошодог байха юм. Сүлөөгүй, халуун хүдэлмэриин үедэ иимэ аали нобшоор ажаллажа болохо аал гэжэ тэдэнэрһээ асуухаар байна.

Колхозой конторо соо иимэ байхадань хүдөө полинууд дээрэ ажалай эмхидхэлэй ямар һула байһаниинь таажа боломоор.

Тэрэ үдэр нүхэр Доржиевай тракторна бригадын комбайнер Дашинима Чимитов «С-4» комбайнаар Омбооной оройн шэниисэ хадажа захалха аад, юушье хээгүй үнжөө. Хоёрдохи үдэрөө тохёожо хүдэлхэ гэхэдэнь, нэгэ тойроогүйдэнь горючи дууһажа баһа нэгэ үдэрөө һаатаба. Гурбадахи үдэрөө ябаха гэхэдэнь комбайнань эбдэршоо. Энэ комбайнда мүнөө хүрэтэр штурвальщигшье олдоогүй, эндэ хүдэлмэрилхөөр ерэһэн городой дүрбэн басагад асагүй, мэшээтүүдынь боолтогүй байха юм. Энээн тушаа тарянажалай бригадын бригадир Василий Эпов сэхэ зэмэтэй.

Тиихэдэ энэ бригадын Хүсэрэгтэ гэжэ газарта ябажа байһан комбайнер Будожаповай агрегат али болохо аргаар һаатажа, мүн лэ урагшаа ябанагүй. Энэ агрегадай ажал тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Ороoһо шэрэхэ, шэгнэхэ хүнүүдэй үгы дээрэһээ хадаһан ороoһоёо хээрэнь адхажа, тарянай гээлтэ ехээр хэнэ. Комбайнда хүдэлмэрилдэг хэдэн басагад 5—6 модоной Шанартын полевой станһаа заримдаа ябагаар ябана. Тиихэдэ комбайнер Будожапов Б.-Д., тракторист Хулкаддинов П. колхозой центрһээ 5 модоной газарһаа үдэшэ үглөөнь ябагаар ябажа, хайран сагаа гээнэ.

—Манда бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга олгохые колхозой правлени, партийна организаци оролдоодүй. Шэгнүүршэнэй үгы дээрэһээ хэды шэнээн ороoһо сохижо гаргаһанаашье мэдэнэгүйбди. Таряа зөөгшэдэй үгы дээрэһээ ороoһоёо солоомын узуурта адханабди. Эдеэ бэлдэхэ хүншье үгы,—гэжэ комбайнер Будожапов Б-Д. гомдон хөөрэнэ. Эгээл иимэ байдал бусадшье комбайнова агрегадуудта үзэгдэнэ.

Хуряалгын хүдэлмэриие бодотоор хүтэлбэрилхэ

Тохёолдоод байһан энэ байдалаа хубилгажа, ургасаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, гүрэндөө саг болзор соогоо ороoһо таряа тушаахын тулада колхозой хүтэлбэрилэгшэд, нэн түрүүн түрүүлэгшэ нүхэр Сампилон, парторганизациин секретарь нүхэр Будацыренов ургаса хуряалгын хүдэлмэриие бодотоор хүтэлбэрилхэ ёһотой. Нүхэр Сампилон энэ халуун үедэ, ажал хүдэлмэриингөө муугаар ябажа байхада өөрынгөө орлогшонорто, бригадирнуудта ямаршье эрилтэ табингүй халирхайгаар хандадаг, тэдэндээ даалгабари үгөөд, дүүргэлтыень шалгадаггүй байдагаа болихо зэргэтэй.

Партийна организациин секретарь нүхэр Будацыренов ургаса хуряалгын үедэ колхознигууд болон механизаторнуудай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, агитаторнуудай хүдэлмэриие ударидаха тушаа юушье хэнэгүй.

Тиин энэ секретарь тээсгэн партиин айкомой бюро дээрэ ажалаа һайжаруулхаб гэжэ үгээ үгэһэншье мүртөө, хүдэлмэреэ ондоо болгоогүй байшоо. Партиин Яруунын айком энэ партийна организациин хүдэлмэри тухай абаһан тогтоолойнгоо дүүргэгдэнгүй байхада, ямаршье хэмжээ абанагүй, хамаарханашьегүй.

Гадна, эндэ ургаса хуряалгын хүдэлмэриие тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ арга боломжо дүүрэн бии. Колхозой түрүүлэгшэ, парторганизациин секретарь, түрүүлэгшын хоёр орлогшо, хоёр агроном, тарянажалай гурбан бригадир, участково механик, тракторна хоёр бригадир гэжэ байгаад олон хүнүүд бии. Теэд тэдэнэр миил хойно хойноһоо ябаад, энэ тэрэ заабари үгэхэһөө ондоо юумэ байхагүй.

Мүн МТС-эйшье хүтэлбэрилэгшэдэй колхозойхидһоо дээрэтэхэ юумэнь үгы.

— Директорэй гү, али дирекциин гэшүүдэй ябаад ошоһоной һүүлээр ажалнай хубилагшагүй. Хонон үнжэн ябажа, ажал хэрэгтэймнай танилсаха хүн байхагүй, — гэжэ эндэхи механизаторнууд тон зүб хэлсэдэг.

***

Тиимэһээ тус колхоздо энэ шухала кампаниие гээгдэлһээнь гаргахын тула партиин Яруунын айком, аймгүйсэдком зохихо хэмжээ түргэнөөр абажа, тэрэнээ дүүргүүлхын түлөө оролдохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Ц. Дандаров, манай корр.

Республикын колхозуудта тэжээл бэлдхэлэй ябаса тухай 1956 оной сентябриин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үбһэ сабшалга	Үбһэ сомолго	Силос даралга
Байкало-Кударын	107,2	54,7	40,7
Торнин	106,0	42,7	35,3
Закаменай	105,7	61,0	57,5
Кабанскын	99,9	61,1	56,0
Хэжэнгын	99,4	41,7	75,6
Заиграйн	95,9	59,0	42,4
Зэдын	91,7	47,1	51,5
Сэлэнгын	91,3	45,5	50,0
Хоринн	89,4	55,2	51,0
Баунтын	89,2	49,2	—
Тарбагатайн	88,7	32,9	35,8
Иволгын	86,7	56,3	70,3
Түнхэнэй	82,7	72,2	61,9
Курумканай	81,5	66,2	83,7
Кяхтын	78,1	42,3	60,1
Бичурын	77,9	38,1	30,1
Мухаршэбэрэй	77,4	30,9	52,7
Кударын	75,0	39,8	80,3
Прибайкальска	73,0	53,6	84,2
Баргажанай	67,2	55,2	60,9
Яруунын	60,4	57,5	30,6

Республикын колхозуудта ургаса хуряалга тухай 1956 оной сентябриин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Ороoһото культурануудые хуряалга	Тэжээл болохо ороoһото культурануудые хуряалга	Овощь хуряалга	Хартаабха малталга
Е.-Куналейн	97,7	3,2	33,3	59,0
Эгэтын	73,8	32,1	4,3	78,1
Саянтын	72,2	30,1	34,3	18,2
Б.-Куналейн	70,2	7,7	35,2	40,0
Н.-Брянска	68,4	—	18,3	44,2
Иволгын	65,1	17,6	37,9	53,6
Жэрэмэй	64,3	—	56,2	65,7
Сэлэнгын	63,5	38,4	25,8	10,4
Сүхын	63,1	55,2	50,0	34,7
Итанцын	61,8	—	40,0	65,0
Үдын	61,1	3,4	33,3	76,0
Селендумын	60,9	26,9	75,0	56,2
Түнхэнэй	59,3	—	43,1	41,1
Кабанскын	58,9	—	33,0	32,3
Бичурын	57,6	28,9	44,9	66,1
Хоринн	57,5	28,4	41,0	61,9
Тарбагатайн	56,7	—	43,5	64,6
Е.-Кударын	56,7	—	40,6	27,4
Хэрэнэй	56,0	100,0	51,8	40,8

МТС-үүд	Ороoһото культурануудые хуряалга	Тэжээл болохо ороoһото культурануудые хуряалга	Овощь хуряалга	Хартаабха малталга
Закаменай	55,4	65,5	27,4	63,3
Бургалтайн	55,1	39,9	26,6	50,0
Хамнигадайн	52,6	—	26,3	46,1
Темлюйскэ	49,8	100,0	26,0	26,1
Хүнтэйн	49,7	17,5	30,7	38,8
О.-Булагай	49,4	—	30,3	38,7
Нарһатын	44,7	67,8	50,0	79,4
Курбын	44,7	1,1	43,9	37,3
Торнин	41,4	—	39,0	29,1
Суулгын	38,8	48,4	30,6	36,2
Погранична	36,9	—	30,7	65,3
Гашейн	36,8	37,1	35,7	52,5
Кяхтын	35,7	—	35,2	81,8
Хонхолойн	34,9	100,0	25,3	37,9
Чесаныи	30,8	9,2	7,6	70,5
Хэжэнгын	30,6	83,9	34,4	55,5
Үшөөтэйн	28,2	—	50,0	71,9
Баргажанай	28,1	51,1	42,3	35,1
Ц.-Усанай	18,6	—	20,0	16,9

Суэцкэ асуудалые амгалан ёhоор шиидхэхэ

Советскэ эхэнэрнүүдэй комитедэй мэдүүлгэ

Суэцкэ асуудалтай холбоотой байдал советскэ эхэнэрнүүдые сошордуулна. Суэцкэ каналые национальна мэдэлдээ оруулhан бээ даанхай Египетскэ гүрэнэй хуулита ба үнэн зүб ябуулгые бүхы түрүү хүнүүд, бүхы арадууд халуунаар hайшаан дэмжэжэ угтаhан байна. Гэбэшье, Египедэй шиидхэбэридэ дурагүйшүүл дэлхэй дээрэ бии байшоо. Тэдээнэй нүлөөгөөр Англи ба Франциин правительствонууд «Даллесай түсэб» гэгдэдэгээр хүхиргэгдэн дайнай бэлэдхэлгые үргэнөөр хэжэ ба хүсэ хэрэглэхэбди гэжэ Египедые занана. Тэдэнэр «Суэцкэ каналые ашаглагшадай нэгэдэлые» байгуулжа, Суэцкэ каналые гартаа абаха hэдэлгэ гаргана. Ойрын ба Дунда Востогто эб найрамдалай хэрэгтэ аюул тохёолдобо.

Советскэ эхэнэрнүүд уласхоорондын түгшүүрилые hуларуулхын түлөө тэмсэлдэ хилын саадахи эгэшэ дүүнэртэеэ хамта ехэ оролдолго гаргаа. Тэдэнэр эб найрамдалда тохёолдоhон шэнэ аюулда хайша хэрэгээр хандажа шадахагүй байна. Англи, Франци ба Америкын Холбоото Штадуудай зонхилхы бүлэгүүдэй харата ябуулгань дайнай аюул тээшэ абаашана гэжэ тэдэнэр эли тодоор ойлгоно.

Бүхы дэлхэйн элдэб газар нютагуудтахи олон миллион эхэнэрнүүд хүнэй шуhа адхаруулха, бүлэнэрые эбдэхэ, үхибүүдые үнэшэрүүлхэ гэhэн колонизаторнуудай hэдэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ.

Бидэнэр, советскэ эхэнэрнүүд иигэжэ хэлэнэбди: манай египетскэ эгэшэ дүүнэр, Египедэй бүхы арад, таанартай хамтабди, хүндэтэ ханинарнай. Бидэнэр танай үнэн зүб хэрэгые дэмжэнэбди. Египетскэ арадай олон зуугаад мянган хүбүүд, басагадай хүлhөөр ба шуhаар байгуулагдаhан Суэцкэ каналые Египет өөрөө мэдэхэ ёhотой. Энэ каналые гадаадын хиналтада оруулха ябадалые танай орондо хэншье баадхаха эрхэгүй. Уласхоорондын эрхые, үнэн зүб эрилтэнүүдые тоодоггүй баруун гүрэнүүдэй ябуулгань жэгшүүритэ муухай байна, тиимэhээ тэрээнтэй эбсэжэ болохогүй.

Суднануудай hаадгүй ябалга тушаа өөрынгөө уласхоорондын уялгые үнэн зүбөөр бэелүүлжэ байhанаа Египет харуулаа, каналые таатай hайнаар ашаглаха ябадал хангахын түлөө бүхы шадалаараа оролдоно. Энэ талаар египетскэ арадай оролдолго ехэ hайшаалтай байна.

Советскэ Союзай бүхы национальностьнуудай ажалшан эхэнэрнүүдэй зориг хүсэлые харуулан, советскэ эхэнэрнүүдэй комитет суэцкэ асуудалые амгалан ёhоор шиидхэлгэдэ зорюулагдаhан Советскэ правительствын мэдүүлгэ болон дурадхалнуудые бүримүhэн дэмжэнэ. Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ бүхы хамаата оронууд хабаадаха ёhотой. Имагта тиимэ арга хадаа жиирэй хүнүүдэй аша туhада, эб найрамдалай аша туhада харюусаха байна.

Советскэ эхэнэрнүүд США, Англи ба Францидахи, дэлхэйн бүхы оронуудтахи эгэшэ дүүнэрнай суэцкэ асуудалые амгалан ёhоор, үнэн зүбөөр шиидхэлгые дэмжэхэ байха гэжэ найдана.

Советскэ эхэнэрнүүдэй комитет.

Пропагандистнуудай семинарнууд

КПСС-эй Улан-Удын горком сентябриин 19-hөө пропагандистнуудай семинар үнгэргэжэ эхилээ. Сентябриин 19-дэ горкомой партийна гэгээрэлэй байшан соо политэкономи шудалха кружогуудые хүтэлбэрилхэ пропагандистнуудай семинар болоо. Семинарта хабаадагшад «Политэкономиин предмет» гэhэн темээр нүхэр Аксеновэй лекци шагнаа.

Сентябриин 20-до барилгын тодорхой экономико шудалха, сентябриин 21-дэ худалдаа наймаанай тодорхой экономико шудалха кружогуудые хүтэлбэрилхэ пропагандистнуудай семинар үнгэргэгдэбэ. Семинарта ерэhэн пропагандистнуудта түрүүшын занятинуудта яажа бэлэдхэхэ ба тэдэниие үнгэргэхэ тухай методическа заабари үгтөө.

УНШАГШАДАЙ БЭШЭГҮҮДhЭЭ

✪ hаяхан Улан-Удын театральна-хүгжэмэй училищида hонирхолтой концерт болобо. Училищида hураhанайнгаа hүүлээр Свердловскэ консерватори дүүргээд ерэhэн Михаил Балдаев энэ концертдэ хабаадалсаба. Ород ба баруун европын оронуудай композиторнуудай зохёолнуудые тэрэ шадамар бэрхээр гүйсэдхэбэ. Училищиин багшанар ба hурагшад Михаил Балдаевта халуун баяр хүргөөд, саашадаа бүри hайн амжалта туйлахыень хүсэбэ.

С-Д. Шаглаев.

✪ Чесанын сомоной албахаагшад «Коммунизм» колхоздо (Хэжэнгэ) таряа хуряалгадань ехэхэн туhаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр воскресник эмхидхэжэ, таряа сэбэрлэлсэнэ. hаяхан үнгэргэгдэhэн воскреснигтэ амбулаториин хүдэлмэрилэгшэд комсомолнууд Ч. Карпова, Е. Михайлова, библиотекарь Л. Сальникова, сельпогой хүдэлмэрилэгшэд Ц. Дашиева ба бусад ажалай hайн жэшээ харуулба. Нэгэ воскреснигэй үедэ 400 центнер тарян сэбэрлэгдээ.

А. Михайлов.

✪ Энэ жэлдэ Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз hү haалгаар аймаг соогоо түрүү hуури эзэлнэ. Колхозой hаалишад hү haаха жэлэйнгээ түсэбые 10 hара соо дүүргэhэн байна. Колхозой правлени hара бүриин дүнгүүдээр түрүү hаалишадта мүнгэн шан үгэнэ. Үнеэн бүриhөө 1200—1300 гаран литр hү haаhан hаалишад В. Гырылова, Л. Лубсанова, П. Ванданова, Б. Цыренова ба бусад hара бүри 150—200 түхэриг мүнгэн шан абана.

Ц. Сагалеев.

✪ Ториин аймагай Улекчинэй дунда hургуулиин ахалагша классуудай hурагшад амаралтынгаа үдэр воскреснигтэ гаража, колхоздоо тэжээл бэлэдхэлсэнэ. hаяхан тэдэнэр Хойто Дабаан гэжэ нютагта 20 гаран гектар үбhэ сабшажа 300 гаран бухал сомоо. Мүн hурагшад 60 тонно силос дараhан юм. Мүнөө тэдэнэр 13 гектар хартаабха малтажа байнхай.

Б. Шагдуржапов.

ВЦСПС-тэ

Агууехэ Октябрьска революциин 39 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ

Профсоюзуудай центральна комитедүүдэй, профсоюзуудай Московско областиин областной комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн столицын завкомууд болон фабкомуудай түрүүлэгшэнэрэй хабаадалгатайгаар ВЦСПС-тэ болобо. Октябриин 39 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Зүблөөндэ хабаадагшад цехүүд, халаанууд болон бригаданuудта социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгын дүй дүршэл тухай хөөрэлдэhэн, энэ талаар бии байhан дутагдалнуудые шүүмжэлhэн байна. Адлирхуу ажалтай предприятинуудай мүрысэлгын ашагтай байhан тухай зүблөөндэ хабаадаhан олон хүнүүд хэлээ.

Зүблөөнэй эсэстэ ВЦСПС-эй секретарь нүхэр Прохоров үгэ хэлээ. Октябриин 39 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэржэ байгаа социалистическэ мүрысөөе зарим предприятинуудай профсоюзна организацинууд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд ёhотойгоор дэмжэнэгүй. Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэлгэдэ зорюулагдаhан уялгануудаа хүдэлмэришэдэй дүүргэхэ арга нүхэсэл зарим газарнуудта байгуулагдаагүй.

Профсоюзна организацинууд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго юуб гэхэдэ, үргэн ниитэ ажалшадай эдэбхи үусхэлые дэлгэрүүлхэ шухала арга зэбсэг болоhон социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэдэ хаа хаанагүй үдэр бүриин анхарал хандуулжа байха ёhотой.

(ТАСС).

Хаягай фермэдэ

Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой Хаягай фермын hаалишад Цыпилма Шадоева, Санжа Самбаева, Дарима Абидуева, Долгоржап Итыгилова гэгшэд гансахан колхоз соогоо, аймаг дотороо суутай бэшэ мүн республика дотороо түрүү hуури эзэлэнхэй.

Цыпилма Шадоева зургаадахи жэлээ hаалишанаар хүдэлхэ зуураа нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Нёдондо жэллэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1200 литр hү haаhан байгаа hаа, мүнөө жэлдэ 1800 литр hү haаха уялга абаhан байха юм. Мүнөө 11 hарын дүнгөөр үнеэн бүриhөө 1800 литр hү haажа, абаhан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ. Үнеэн бүриhөө тугал абажа түлжүүлээ.

Дарима Абидуева хоёрдохи жэлээ ажаллажа байгаашье hаа, оролдосото ажалаараа, эдэбхи хэшээлээрээ нилээд hайн амжалта туйлаа. Даалгагдаhан 13 үнеэнhээн 13 тугал абажа түлжүүлээд, үнеэн бүриhөөн 1760 литр hү haагаа. Тиигэжэ уялгаяа мүн лэ дүүргээ бшуу.

hаалишан Долгоржап Итыгилова үнеэн бүриhөө 1400 литр hү haаха уялга абаhан аад, мүнөө 1680 литр haагаад, уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэбэ.

Мүн hаалишан Санжа Самбаева үнеэн бүриhөө тугал абаhан, 11 hара соо тус бүриhөөнь 1488 литр hү haаhан юм.

Эдэ түрүү hаалишадтай аажамханаар hуужа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэр багаханшье нюунгүй, мэдэhэн, шадаhан, туйлаhан юумэн тухайгаа ехэ урматайгаар хэлэжэ үгэдэг.

—Үбэлдөө, хабартаа үнеэдэй түлэг тугаллажа байха үедэ, тэдэнэрые hайса эдеэлүүлхэ, шэмэтэ тэжэлээр хүсэд хангажа, зунай, намарай сагта hайнаар адуулха хэрэгтэй,—гэжэ тэдэ hаалишад хөөрэнэ.

Үнэхөөр энэ гүүртын hаалишад яагаад иимэ hайн амжалта туйлааб гэхэдэ, үнгэрhэн үбэлhөө эхилжэ бүхы үнеэдээ уяанда байлгажа эдеэлүүлдэг, хотон соонь кормушка тодхожо үгэhэн байна. Тэрэнэй ашаар үнеэн бүриhөө гараhан hүеэ, бэеынь томо багые харалсажа, тэжээл үгтэдэг болоо бшуу. Тиихэдэ энэ үедэ кукурузаар дараhан hайн силостэй байгаа.

Үнеэдые hайнаар бэлдэжэ тугаллуулха, тэрэнэйнь hүүлдэ зүбөөр haаха асуудалда эндэхи hаалишад анхаралаа ехээр табидаг. Үнеэдэй тугаллаха haань, hара хахад, хоёр hара урид шэргээдэг.

—Манай үнеэд гол түлэб намарай hүүл, үбэлэй hарануудта тугалладаг. Тиимэ хадаа ажахын жэл соо hү ехээр үгэнэ. Үбэлдөө силос, концентрадаар дутаагдангүй, зундаа ногоо эдижэ, дахин hүеэ нэмээдэг, — гэжэ тэдэ hаалишад мэдүүлнэ.

Тугаллаха болоhон үнеэдтээ hаалишад анхаралаа ехээр табижа, амяарлан эдеэлүүлдэг, тусгаар таhалгада байлгадаг юм. Үбэлэй үдэрэй богони хада үнеэд ехэнхидээ hүниндөө тугалладаг. Тиимэhээ hаалишад ээлжээгээр үдэшэ бүри тэдэнээ манажа хонодог байна.

Энэ гүүртын бүхы үнеэд хайдагаар haагдадаг, тугалнуудынь түлигдэдэггүй байрада түлжүүлэгдэдэг. hаалишад гүүртэ дээрээ ариг сэбэрые наринаар сахидаг. Үнеэдээ haахынгаа урда дэлэнтыень бүлеэн уhаар угаажа, сэбэр бүдөөр аршажа, нидхэрдэг юм. Мүн үнеэдээ шадаал hаа нэгэ болзорто haахые оролдодог болоо.

Тэрэнhээ гадна энэ гүүртын ү... ниин нэгэнhээ эхилжэ, түхэрэн ... соо адуулагдана.

— Үнеэдые hүниин сагта адуу... шэ ехэл хэрэгтэй гэжэ бидэ ой... Юуб гэхэдэ заримдаа бороо хура... та hүнинь адуулангүй байшахада, ... hүн хараага татадаг. hаалишан ... 5 литрээр hү haалга доошоо ородо... юм, — гэжэ ахалагша hаалишан ... ма Шадоева мэдүүлбэ.

Зунай, намарай сагта үнеэдые ... сүүдхэ соо адуулхын тула үдэшы... гые 8—9 часай багта үнгэргөөд, ... адуулгада гаргажа, үглөөнэй 4 час... тор бэлшээнэ. hүниин адуулгын бэ... шэг байhан тулада хоёр хүн ... Адуулгашан Мэдэгмэ Гомбоева, ... Зандокова гэгшэд hүниндөө ... адуулдаг, дүй дүршэл ехэтэй боло...

Тиигэбэшье, үнеэдые урин ду... сагта, хүхэ ногоон дээрэ үдэртөө ... адуулха шухала. Юуб гэхэдэ, ... 6—7 часhаа үдэшын 7—8 час болот... адуулагдана ха юм.

Энэ гүүртэ дээрэ үдэрэй адуу... наар дүй дүршэл ехэтэй, 15 жэлд... харюусалгата ажалда ябаhан Жал... минов хүдэлнэ.

—Манай адуулгашан hайн даа... haан нэгэшье haатахагүй, бороо ... тайшье, аайма халууншье байг ... абагай ажалладаг байна. Адуу... гээшэнь хүнhөө ондоохон, малые ... ногоондо бэлшээжэ, үнеэдые хүсэ... хаажа асардаг, — гэжэ тэндэхи hаа... мал адуулагша Жалба Номиновые ... тадаг.

Энэ солото мал адуулгашантай ... хөөрэлдэхэдэ, ехэл даруу зантай, ... лэ hанаа сэдьхэлтэй хүн гэжэ мэд... Мэдэхэ шадахаяа бултыень, hанан ... хөөрэнэ.

— Малаймнай бэлшээри гүүр... ехэшье холо бэшэ, гол түлэб Хёлго... зубшаад, Хангалта, Нүхэтын гол ... зарта юм, — гэжэ мэргэжэлтэ ад... шан хөөрөөгөө эхилбэ. Малайнгаа ... шээриие дүрбэн ондоо болгожо та... тэрэнээ саг үргэлжэ hэлгэжэ бай... Нэгэ газартаа 5—6 үдэрhөө дээшэ ... даггүйбди.

Халуунай сагта hэбшээтэй газар... ладаг, бороотой харалган үдэр ... бүглүү газарта малаа адуулдаг... Адуулжа байха үедөө үнеэн бу... адаглажа ябадаг. Хэрбээ ямар нэгэ... нэй хахад сагhаа үлүү хэбтэхэеэ hа... дань бодхоодог, hайн ногоондо ту...

— Бэлшээри дээрэ үнеэдые та... дуран соонь адуулхада hайн гэжэ ... шаб. Юуб гэхэдэ, малые дурагүй г... намнахада, шэмээ татаhан шэнги б... Тиихэдэ үнеэд дураараа уhа уужа ... ёhотой, — гэжэ адуулгашан хөөрэ...

Эбтэй эетэйгээр, ажалдаа абьяаста... хандажа, энэ гүүртын малшад ... жэл бүри hайн амжалта туйлана. Т... оролдосотой ажал hайнаар түл... hаалишад hара бүри мүнгэн шан, ... үдэртөө аванс абана.

Мүнөө үедэ гүүртынхид өөhэд... даалгабарита хүдэлмэриингөө хажу... үбhэ хуряалга, силос даралга, ног... лоомо сомолгодо эршэмтэйгээр хаб... сана.

Иигэжэ Хаягай фермын hаалиш... телиингээ баялигые арьбадхажа, ... партиингаа XX съездын түүхэтэ ш... бэрииие дүүргэжэ байнхай.

Б. Гыл...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Дээрэhээ доошо) **Хаягай фермын хүдэлмэрилэгшэд:** Д. Итыгылова, Ц. Шадоева, А. Аб... С. Самбаева, Ж. Номинов, В. Лубсанова. 2. Тус фермынхид кукурузаар силос даража байна. **А. Мантаевай фо...**

Прибайкальска аймаг зургаадахи табанжэлдэ

Аймагай промышленность болон хүдөө ажахын зургаадахи табанжэлдэ нилээд хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Ажалшадай депутадуудай аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэхи түсэблэлгын комисси шэнэ табанжэлэй түсэб зохёоходоо предприятинуудтахи ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажалшадай материальна эрилтые шадаал hаа hайнаар хангаха асуудалда гол анхаралаа табиhан байна. Партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, бухгалтернууд болон экономистнууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд нютагай ажахые түсэблэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Барилгын материалнуудые гаргадаг Еловско комбинат, аймагай центртэхи түлишын ажахы, «Лесохимик» гэжэ олзоборилгын томодхогдоhон артель—эдэ бүгэдэ аймагай промышленна предприятинуудай тоодо ородог юм.

Еловско комбинат барилгын материалнуудаар аймагай предприятинуудые хангахаhаа гадна, бэлэн продукцияа Улан-Удэ город эльгээхэ юм. Комбинадай гаргаха валовой продукциин хэмжээн 1955 онтой сасуулбал 1960 ондо 208 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Бэлэн болгогдоhон продукциин өөрын үнэ 1955 онойхидо орходоо 1960 ондо 12,7 процентээр химдаруулатдаха байна. Энэ үе соо комбинадай ажалай бүтээсэ 30 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ болоно.

Табанжэлэй турша соо комбинадта шэнэ цехын баригдахада гэрэй хана болохо шлакоблогууд бүтээн гаргагдажа эхилхэ юм.

Аймагай центртэхи түлишын ажахы (райтоп) зургаадахи табанжэлдэ валовой продукци гаргалгаяа 1955 онтой сасуулбал 2,8 дахин дээшэлүүлхэ байна. Түлишын ажахы энэ даалгабаряа дүүргээд байбал, аймагай центртэхи эмхи зургаанууд болон организацинуудай эрилтые хүсэд хангажа шадаха юм. Райтопын хүдэлмэришэд ганцашье түлеэ бэлдэхэ бэшэ, харин барилгын модо ехээр бэлдэдэг болохо байна.

Хирпиисэ, извёстко, хюрөөдэмэл материалнуудые бүтээн гаргадаг «Лесохимик» гэжэ олзоборилгын артель зургаадахи табанжэлдэ ажалайнгаа бүтээсые 1,5 дахин дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Энэ артель аймагай организацинуудые дээрэ дурсагдаhан материалнуудаар хангахаhаа гадна, худалдаа наймаанай организацинуудые, тэрэшэлэн загаhашадые элдэб амhартануудаар хангаха байна. Артелиин хүдэлмэришэд энэ жэлдэ нэгэ квартиратай стандартна гэрнүүдые барижа эхилээ. Артелиинхид иимэ гэрнүүдые хүдэлмэришэд, албахаагшад болон организацинуудта 1960 ондо олоор худалдаха юм. Эндэхи ажалые механизацилха, бүтээн гаргагдаhан продукциин өөрын үные химдаруулха тушаа эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана.

Аймагай центр болохо Турунтаево тосхондо дайнай hүүлэй жэлнүүдтэ дунда hургуули, больница, ветлечебницэ гэхэ мэтэ, захиргаанай, ажахын хэдэ хэдэн гэр байранууд баригдаа. Зургаадахи табанжэлэй турша соо аймагай центртэ Культурын байшан, хүүгэдэй сад болон яслинууд, Соведүүдэй хоёр дабхар байшан, мүн бусад барилганууд хэгдэхээр хараалагдана. Горячинск, Турка, Татаурово тосхонуудта дунда hургуулинууд баригдаха байна. Колхозой центрнүүдтэ 6 клуб, 6 улаан булан, 2 библиотекэ баригдахаhаа гадна малай байранууд олоор баригдаха юм.

Иркутска гидроэлектростанциин баригдажа дүүрэхэдэ Прибайкальска аймагаар гарадаг Баргажанай шоссейнэ харгы уhанда абтаха. Тиимэhээ эндэ шоссейнэ шэнэ харгы табигдаха. Аймагай центрые болбосон түхэлтэй болгохын тула 800 метртэ тротуар хэгдэхэ, үйлсын хоёр хажуугаар 400 метртэ модод таригдаха байна.

Мяха, hү, hооhо, ооhо үйлэдбэрилхэ талаар партиин XX съездын даалгабариие аймагай колхозууд 1957—1958 ондо дүүргэхэ түсэбтэй. Зургаадахи табанжэлдэ аймагай колхознигууд ороной хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностьда малай продуктнуудые ехээр үгэдэг болохо юм.

Аймагай промышленность болон хүдөө ажахын хүгжэхэтэй хамта культура, элүүрые хамгаалга, хэлхээ холбоон мүн лэ нилээд хүгжөөгдэхэ байна. Киноустановконуудай тоогой 1,8 дахин олошорхотой хамта хүдөө нютагуудта 11 библиотекэ, 10 клуб шэнээр нээгдэхэ болоно.

1956—1960 онуудта больницануудай тоо 33 процентээр олошорхо байна.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаае хүгжөөн дэлгэрүүлхэ асуудалда зургаадахи табанжэлдэ ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Табанжэл соо эд бараанай эрьесын 47 процентээр дээшэлхэ, аймагай хүдэлмэришэд болон албахаагшадай бодото салин хүлhэн ехэ болохо. Энэ үе соо таряашадай олзо доходынь нилээд ехэ болохо юм.

Г. Ильин, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй Прибайкальска аймгүйсэдкомой түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ.

Эдеэ хоол hайнаар бэлэдхэхэ

(Редакцида ерэhэн бэшэг)

Хандагайн леспромхозой модо бэлэдхэлэй Наринай участогай столоводо (Хори) эдеэ хоол hайнаар бэлдэгдэнэ. Буйлуулагдаhан эдеэниинь олон янза аад, хүнгэн сэнтэй байдаг. Столовые даагша нүхэр Е. М. Соколова, ахалагша повар М. Луц гэгшэд hайн шанартай эдеэ бэлэдхэхэ, мүн ажалшадые түргөөр хангаха хэрэгые hайжаруулжа шадаа. Энээнэй эсэстэ эндэ эдеэлхэеэ ерэгшэд хододоо олон байна, столово жэлэйнгээ түсэбые hара бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн Үдын сельпогой чайна эдеэ хоол hайнаар бэлдэдэг болоо. Үнгэрhэн хоёр—гурбан hара соо түсэбөө ходо үлүүлэн дүүргэээ.

Гэбэшье, аймаг дотор ажалшадай эрилтые гүйсэд хангадаггүй столово, чайнанууд үшөөл бии байhаар. Жэшээлхэдэ, аймагай центртэхи чайна эдеэ муугаар бэлдэнэ. Бэлдэhэн эдеэниинь амта, шанар муутай аад, үнэтэй, Жэшээлбэл, мяхаар бэлдэhэн зүйлнүүдынь (гуляш, ... шараhан гахайн мяхан) ая... 5 түхэригтэ байна. Мүн ... огородой эдеэн ехэ хомор. ... даагша нүхэр Дамбиева сто... мяха бэлэдхэхэмни гээд лэ ая... жэнгэ, Яруунын колхозууда... hаар сагаа гээнэ.

Энэ хэрэгтэнь Хориин айм... союзай түрүүлэгшэ нүхэр А. ... панов, аймпотребсоюзай бэл... таhагые даагша нүхэр В. С... туhалха ёhотой.

Х. Рыгзе...

...спубликын загаһанай промышленностьдахи гэээгдэлые дары усадхаха

...ороной загаһанай промыш-...ын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэ-...гаадахи табанжэлдэ хүндэ-... харюусалгатай зорилго та-...дай. Партиин XX съездын ...вэнүүдэй ёһоор зургаадахи ...лдэ загаһа барилга нилээд ...үүлэгдэхээр хараалагдана. ...республикын загаһашад ...ой сасуулбал зургаадахи ...лдэ загаһа барилгаяа 25 ...ээр дээшэлүүлхэ зэргэтэй

...убликын загаһанай промыш-...ь урдаа табигдаһан зорилго-...амжалтатайгаар дүүргэхэ ...рга боломжотой. Юуб гэхэдэ, ...барилгын бригаданууд дун-...э эрдэмтэй мэргэжэлтэдээр, ...льно-техническэ талаараа ...ээр хангагданхай. Техникээ ...һайнаар хэрэглэжэ, эдэбхи ...гээр хүдэлдэг загаһашад-...н. Баргажанай аймагай Мо-..., Кировэй, Чапаевай нэрэм-...лхозууд загаһа бариха 8 ...а даалгабарие 120—130 ...процент дүүргэжэ, гүрэндэ тү-...гадуур олон зуун центнер ...тушаагаа. Хойто-Байгалай ...Молотовой, Прибайкальска ...Ленинэй нэрэмжэтэ колхо-...гаһа бариха 8 һарынгаа ...барие мүн лэ үлүүлэн дүүр-...һашадай дундаһаа Яруу-...гаһанай заводойхид түрүүл-...а. Эдэнэр энэ жэлэйнгээ 8 ...даалгабарие болзорһоонь ...үүргэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй ...хидэ орходоо 1050 центнер ...эхээр тушаагаа.

...эй хамта республикын зага-...промышленность бүхы дээрээ ...хангалтагүйгөөр ажаллажа ...Байкальска загаһа барилгын ...нэ жэлэйнгээ 8 һарын даалга-... оройдоол 85 процент дүүр-... мянган центнер загаһа гү-...дутуу үгөө. Трестын 6 пред-...уудай нэгэниинишье түсэбөө ...эгүй. Дубининска загаһанай ...кид трест соогоо эгээл гээг-...предприяти юм. Эдэнэр зага-...иха 8 һарынгаа даалгаба-...оройдоол 61,9 процент дүүр-...жне-Ангарск, Усть-Баргажа-...аһанай комбинадууд мүн лэ ...дэлдэ оронхой.

...анай ажал эрхилдэг олохон ...уд энэ жэлэй 8 һара соо муу-...аллажа, 4500 гаран центнер ...гүрэндэ дутуу үгөө. Загаһа ...17 колхозуудай оройдоол ...8 һарынгаа даалгабари ...эн байна. Байкало-Кударын ...й колхозууд илангаяа ехэ ...дэ оронхой. Эдэнэр 8 һарын ...соо 2400 гаран центнер зага-...ндэ дутуу тушаагаа. Загаһа барилгын шиидхэхы һара болохо август һарада эдэ колхозууд бүри муугаар ажаллажа, һарынгаа даалгабарие оройдоол 21 процент дүүргэбэ.

Республикын загаһанай промышленностиин предприятинууд яахадаа иимэ ехэ гээгдэлдэ ороо б гэхэдэ олохон предприятинуудай коллективүүд бии байһан арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй. Жэшээнь, гүрэнэй заводууд болон колхозуудай загаһашад 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэшье, хоёрдохи, гурбадахи кварталда ехэ гээгдэлдэ ороо. Тиигэжэ, эдэнэр хоёрдохи кварталда 7500 центнер загаһа гүрэндэ дутуугаар тушаагаа. Олохон предприятинууд, тэрэ тоодо Дубининска, Горячинска загаһанай заводууд июль, август һарынгаа даалгабарие 45—50 процент дүүргээ. Республикын загаһашад сентябрь һарадашье мүн лэ хангалтагүйгөөр ажаллажа байна.

Загаһа барилгын түсэбэй дүүргэгдэхээ болиходо бэлэн продукци гүрэндэ тушааха түсэб мүн лэ дүүргэгдэхээ болишоо. Энэ ушарһаа мүнгэнэй тоосоондо бага бэшэ бэрхэшээл тохёолдодог байна. Энээнһээ шалтагаалан загаһашад заримдаа мүнгэеэ саг соонь абаха аргагүйдэнэ.

Загаһанай заводууд болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гээгдэлээ элдэб шалтагаанаар зүбтүүлхые оролдоно. Зунай үедэ сагай уларилай муу байһан дээрэһээ агнуурида ехэ бэрхэшээл тохёолдоо гэжэ хүтэлбэрилэгшэд бэеэ сагааруулхые оролдоно. Загаһа барилгын предприятинуудай хангалтагүй хүдэлмэриин гол шалтагааниинь юун болоноб гэхэдэ, эдэ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд загаһашадай бригадануудай ажалые саг соонь хүтэлбэрилжэ шаданагүй. Зэр зэмсэг болон түрүүшүүлэй дүй дүршэл хүсэд һайнаар хэрэглэгдэдэггүй байна.

Загаһа барилгын хүдэлмэрие сезон сезоноорнь эрхилхэдэ таатай зохид юм гэһэн зарим хүтэлбэрилэгшэдэй баталамжатай эрид тэмсэхэ шухала.

Юуб гэхэдэ, энэ баталамжа мүнөө хуушараа. Урдань загаһа барилгын зэр зэмсэгэй, моторно катернууд болон онгосонуудай бригадануудта хомор байхада загаһа барилгын хүдэлмэри сезон сезоноор хубаарилагдадаг байгаа.

Загаһашадай бригаданууд мүнөө үедэ загаһа агналгые сезон сезоноорнь илгангүй түхэреэн жэл соо эрхилхэ бүхы арга боломжотой болоо.

Хойто Байгалай загаһашад дээрэ дурсагдаһан баталамжые үсэд нэтэрүүгээр аршалан хамгаална. Эндэхи загаһашад сентябрь һарада омолиин ехээр сугларaад байхадашье онгосонуудайнгаа тооe олошоруулаагүй. Хойто-Байгалай эрье шадархи Нижне-Ангарска загаһанай комбинадта, тэрэшэлэн загаһа баридаг колхозуудта түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо ехэ үсөөн губшуурнууд болон гүльмэнүүд табигдана. Харин тиихэдэ Иркутска трестын загаһашад Хойто-Байгалай загаһашадтай адли эрхэ байдалда ажаллаад онгосо бүридөө 10—14 центнер загаһа барина. Хойто-Байгалай загаһашад яахадаа түрэнэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ иигэжэ хайша хэрэгээр хандanаб гэхэдэ, тэдэнэр бэеынгээ амарые хаража, омолиие түрэһэсэ хаяһан хойноньо барихые хүсэнэ. Хойто-Байгалай загаһашадай энэ буруу үзэл тушаа зохихо хэмжээ абаха шухала.

Горячинска загаһанай заводой, тэрэшэлэн Прибайкальска аймагай колхозуудай жэлэйнгээ түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байһые хараадаа абажа, эндэхи зарим загаһашадыень Байгалай хойто эрье эльгээхээр трест шиидэһэн юм. Заводой директор нүхэр Якушев трестын гаргаһан шиидхэбэрие дүүргэхээ таһа арсажа, загаһашадаа Байгалай хойто эрье руу эльгээхын орондо загаһаар хомор Чивыркуйска тохой эльгээһэн байгаа.

Бригаданууднаа ороһон загаһые тушаан абаха хэрэг муугаар эмхидхэнхэй байна. Энэ асуудалые зүбөөр шиидхэлгэдэ Кабанскын загаһанай заводой хүтэлбэрилэгшэд хайша хэрэгээр хандана.

Трестдэ мэдэлтэй загаһанай заводууд болон комбинадууд колхозуудтай батлаһан договороо мүнөөшье болотор шалганагүй. Эдэнэр колхозуудта бодото туһаламжа үзүүлээгүй байһаар.

Түрэһээ хаяһан загаһые бариха үе ерэбэ. Энэ үедэ омолинуудые хайра гамгүйгөөр хюдагшадтай загаһашад шангаар тэмсэхэ уялгатай. Мулһэн дороһоо загаһа бариха үе дүтэлжэ байна. Тиимэһээ республикын загаһашад үбэлдэ саг соогоо бэлэдхэхэ зэргэтэй. Үбэлэй үедэ ажаллаха зэр зэмсэгээ шанар һайнтайгаар бэлэдхээд байбал, загаһашад түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэдэгынь элитэ.

Жэлэй дүүрэтэр багахан саг үлэбэ. Энэ үе соо гээгдэлһээ гаража, жэлэйнгээ түсэбые саг соонь дүүргэхэ гээшэ республикын загаһашадай арюун уялга болоно.

Е. Громов,
«Байкалгосрыбтрестын» инженер.

Һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлээ

...рын аймагай Ленинэй нэрэм-...олхозой һаалишад ниитынгээ ...ашаг шэмэ үгэлгые бүри ехэ ...н түлөө мүрысөөд, амжал-...ые туйлажа байна.

...ын жэлэй эхилһэнһээ хой-...эн бүриһөө 1000 гаран литр ...ан һаалишад эндэ олон. ...ой түрүү һаалишан С. Д. Банзаракцаева үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха уялга абаһан аад, мүнөө 1500 шахуу литр һү һаагаад байна. Тэрэшэлэн һаалишад Дампилова, Торхоева, Доржиева, Рабданова болон бусад даажа абаһан үнеэн бүриһөө 1150—1300 литр хүрэтэр һү һаагаа. Һаалишадайнгаа эрхим ажалай ашаар энэ жэлэй үнгэрһэн һаранудта нёдондонойхиһоо 300 гаран литрээр үлүү ехэ һү үнеэн бүриһөө һаагдаһан байха юм.

Колхозой правлени һү һаалгые дээшэлүүлһэнэйнь түлөө мүнгөөр нэмэлтэ түлбэри түлэнэ. Түрүү һаалишад һара бүхэндэ дунда жэшээгээр 300—300 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абана.

Н. Очиров.

Олзо ехэтэй һалбари

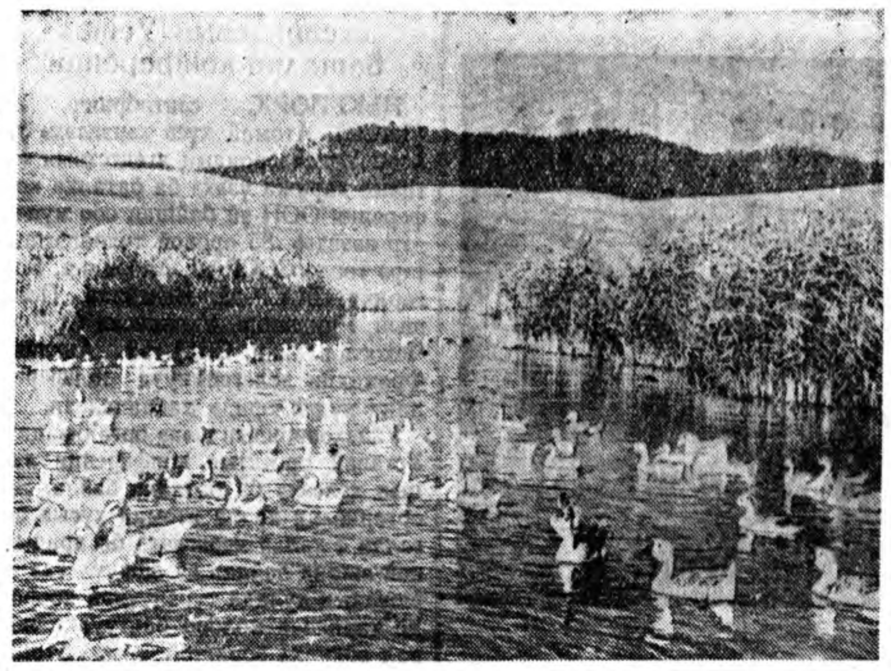

Шубуу тэжээхэ гээшэ манай эндэхи колхозуудай ажахыда биратай нэмэри үгэхэгүй юм гэжэ зарим хүтэлбэрилэгшэд эндүүтэйгээр һанадаг байха юм. Хэрбээ энэ хэрэгтэ анхаралаа табяад, шубуудай хойноһоо һайнаар харууһа эмхидхээ һаа, колхозууд ехэхэн олзо доход оруулжа шадаха байна. Мүн гүрэншье нилээд ехэ шубуунай мяха, үндэгэ гэхэ мэтын үнэтэ продукци абаха болоно. Тэрээнһээ гадна нилээд ехэ үдэ абтаха байна бшуу.

Энээн тушаа Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой шубуунай-товарна фермын хүдэлмэри жэшээ харуулмаар байна. Энэ фермые залуу колхозница Ксения Шурыгина хүтэлбэрилдэг юм. Энэ басаган 1953 ондо 7-дохи класс дүүргэжэ, фермэ дээрэ хүдэлхээ ерээ һэн. Оролдосотой һайн ажалаараа шалгаржа, энэ жэлэй эхиндэ фермые даагшаар дэбжүүлэгдэһэн байха юм. Мүнөө нүхэр Шурыгина Хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ харахаяа Москва ошоһон байна.

Шубуунайнь фермэ колхозойнгоо центрһээ гурбан модо газарта байрладаг. Мүнөө үедэ шубуунайнь фермэдэ 1360 эмэ тахяа, 2100 тахяагай дальбараа, 1000 гаран галуун, 40 индюк бии. Шубуудаа зүбөөр эдеэлүүлжэ, һайнаар харууһалһанайнгаа ашаар үндэгэ абаха, дальбараа дэгжээхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Энэ жэлдэ 40274 үндэгэ гүрэндэ тушааха байһан аад, 48 мянган үндэгэ тушаагаад байха юм. Тиигэжэ үндэгэ тушааха түсэбөө 119 процент дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор галуунуудһаан 3 мянган үндэгэ абаха аад, 4500 үндэгэ абаад байна. Тэрэ үндэгэеэ тушаажа, ерэхэ жэлдэ инкубаторна станциһаа мүн лэ хэдэн мянган галуунай дальбарaануудые абаха байна.

Эндэ галуунуудые тэжээхэдэ ехэ зохид. Ногоон тэжээл ехэтэй бишыхан нуурнууд бии. Галуунууд тэрэ нуур дээрэ ябажа эдеэлдэг, жэжэ дальбарaанууд зүн дэгээн томо болодог. Намарай һүүл багта эдэ галуунууд гүрэндэ тушаагдахаар хараалагдана.

Мүнөө жэлдэ худалдагдажа абтаһан индюгүүдэй тус бүриһөө 40 үндэгэ абаа. Индюгүүдэйнь дальбараанууд намарай һүүл болотор хахад пүүд шахуу шэгнүүртэй болохо байна.

Мүнөө жэлдэ энэ колхоз түсэбэй ёһоор шубуунайнгаа фермэһээ 42200 түхэриг олзо абаха гэжэ хараалһан байгаа һаа, һүүлэй мэдээгээр 39136 түхэриг олзо оруулба. Жэлэй дүүрэтэр нилээд ехэ олзо доход энэ фермэһээ орожо, түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ аргатай. Энэ колхозой шубуунай фермын ажалай дүнгые хараад байхада, манай эндэ шубуу олоор тэжээжэ, энэ һалбарие олзо ехэтэй болгохо дүүрэн арга боломжо бии байна гэжэ тобшолол хэмээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошо) Сөөрэм дээрэ галуунууд тамаржа ябана. Тахяа харууһалагша Е. И. Афанасьева тахяануудаа эдеэлүүлжэ байна. Индюгүүд.

И. Филипповэй текст.
Е. Ринчиновагай фото.

Цыремпил ДОРЖИЕВ

Манай нютаг

Эрхэхэн шамаяа гар дээрээ
абахадаа,
Эхыншии сэдьхэл золтой хүхюун
даа.
Намарай сагта зохид лэ
һэбшээлээд,
Харая, хүбүүмни, сонхоёо нээгээд.
Шэнгэхэн манан хүшэгын
саанаһаа,
Шаргын үндэрһөө[1]) хүхэрэн
малайна.
Галуута-Нуурай мүнгэн
нюрганһаа,
Гэрэлтэһэн туяан гоёор ялайна.
Хужарта талын зүлгэ ногоондо
Хушууран, һүрэглэн малнууд
бэлшэнэ.
Удамарша зариманайнь
дахуулхаяа һанахада,
Ургатай адуулагшад амадан
бусаана.
Намжаа хонгор Ташарай
гүбөөдэ,
Нэмжын эбхэрнэ эдеэшэһэн
тарялан.
Абашни тэндэ комбайнаа
жолоодон,
Аржагархан шэниисэ хуряажа
абанал даа.
Эрхэхэн шамаяа гар дээрээ
абахадаа,
Эхыншни сэдьхэл золтой
хүхюун даа.
Энхэ тайбан түрэл нютагнай
Энэл даа, захагүй тэниинэ
урдамнай.

[1]) Шаргын үндэр — хадын нэрэ (Сэлэнгэ).

Ц. БАДМАЕВ.

Тренер-һармагшан

(Конст. Антоновһоо)

Батаганаануудые
һургажа үгыт гэжэ,
Бардам һармагшанда
дурадхаба хүнүүд.
Саарһа гуурһанда тамгаяа
дарабад,
Сагтаа олдобо ха
спортхэрэгсэлнүүд.

Тэрээндэ
эриһэн лэ юумыень үгэбэд,
Тиибэшье шолдоoржо оробо
һармагшан:
— Шударгы шуран
гансал батаганаа
Шэлэжэ намда үгэгтылши
наашань!
Заабари аргаараа тэрэ яндытнай
Заанай тухай болгохоб,
хараарайт!
— Болиит, нүхэр, —
гэбэ ха Арсалан, —
Бүтэхэгүй юумэ хэлэхэдээ яалайт?
Ганса бэшэ,
бүхы батаганаан һүрэгнай
Габшагай шуран болохо баатайл.

Юрэдөө элирһэн ха юм даа
һармагшан.
Юун гарааб
тэрэнэй абари аашаһаа?
Заанай зэргэ болгохо
батаганаанииь
Зандаал —
Заахан шэгтээл шииганаһаар

Энэ басни спортсовед
обществодоо
Уншабал
һаалта болохогүй оройдоо.

Д. Батожабай

Багшашни хэн бэ?

«Багшашни хэн бэ?» гэжэ шэнэ повесть уранзохёолшо Д. Батожабай бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ зохёол соо коллективизациин үеын, гушаад оной үйлэ хэрэгүүд харуулагдана.

...ан колхоз тогтоод байхада ...үбгэн мэдүүлгэ бариһан юм. ...дүүлгынь удха иимэ байгаа:

...ай Ажал» колхозой түрүүлэгшэ Батуев Дугарта.

...олхозой гэшүүн Базадайн Базарһаа

МЭДҮҮЛГЭ

...та засагай үедэ хүдөөгэй мал...жа хамаһаа гээгдэһэн, гэ...багатай хүн байһан тулада...бол ушар удхыень лаб ойл...ор колхоздо ороһон бай...ал мүнөө хүгшэтэеэ хоюулаа ...үзөөд, үмэыгөө ажалаар ...жэ шиидэбэди.

...жэ засагай үнэн сэхэ эрхэтэн Базадайн Базар.

«Манай Ажал» колхозой түрүүлэгшэ Батуев Дугарта.
Тус колхозой гэшүүн Базадайн Базарһаа

МЭДҮҮЛГЭ

Ниитын ажалда туһа хэхэ шадалтай байһанаа мэдэржэ, томо болоһон хүбүүнэйнгээ колхоздо ажал хэхэ байһан дээрэһээ, нютагай зоноор хамта социализм байгуулха гэжэ шиидэбэбди! Манай эрилтые арсангүй, минии тэнэг мэдүүлгыемни (июниин 13-най үдэр, 1933 ондо бэшэгдэһэн) бусаажа, манайхиие колхоздомнай үлөөгыт гэжэ гуйнаб.

Базадайн Базар. Июлиин 17, 1933 он.

Энэ мэдүүлгэдэнь колхозой правлени удаан саг соо харюу үгэбэгүй. Базар үбгэн ехээр һанаагаа зобоһон юм. Нэгэтэ колхозой конторо дотор партийна суглаан болобо. Партийна хаамал суглаан дээрэ минии хэрэг хэлсэхэ байгаа ёһотой гэжэ багсааһан Базар һуужа байжа ядашоо һэн...

...мэдүүлгыень правлениин суглаан дээрэ хэлсэжэ үзөөд, Базар колхозһоо түргэн холодхохо ...шиидэһэн юм. Колхозой газар ...ысгын ажалтай хүн байхагүй ...тогтоол гаргабад. Үдэшэ үг...тэбэри тэбэреэр үбһэ хулуу...лдэз хэхэһээ гадна, колхозой ...түлеэс сусла суслаар зөөжэ ...Базар үбгэн уйда даргадажа ...Теэд ганса сусла бaряад ...хүниие хулгайшан гэхэ бэшэ, ...үбһэ дороо хээд ябаһан тэр ...хүниие тонуулшан гэхэ бэшэ ...Иигээд лэ үргэнииэ хулгана ...хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг ...үбгэн колхозһоо холодохо бо...айхабтар дурагүй байба. ...а ондоо тээшэ зөөхэгүйн ...колхоздо үгэһэн мэдүүлгээ ...бусааха гуйлта бэшэбэ.

Үлэшэлэн «Красный бой» наада хэдэг пионернүүд хотон соогуур шууялдан, бэе бэеэ намнанад. Нэгэ хэдэн багашуул колхозой правлениин гэрэй хушалта доро штабаа хэхэ гэжэ шиидэбэ ха Багашуулай һэмэхэн гэр дээрэ гаран гэһээ: Базар үбгэн пээшэнгэй хоолойһоо хирпиисэ һугалжа, нүхэндэнь шэхээд няагаад, партийна суглаае шагнажа байба.

— Базар үбгэн юу хэжэ байнат? —гээд багашуул гайхангяар нэгэн доро дарьян асууба.

Сошоһон үбгэн нюдөө уйтаруулжа, шүдөө ирзайлган багашуул тээшэ эрьеэд, борсогорхонууд хүүгэдэй урдаа байхые харахадаа һүрхэй һүртэй болоод:

— Тонилогты! — гэжэ шүдэнэйнгөө забһараар шэбэнэн һагад хэлэбэ.

Айһан багашуул гэдэргээ тэрьедэжэ, далда газарта суглараад, энэ болоһон ушар тухай зүбшэн хэлсэбэд.

— Партийна суглаа шагнажа байһан «шпиониие» бариба гээшэбди! Тэрээниие эндэһээнь табингүй, суглаашанда орожо хэлээ! — гээд тэдэнэр шиидхэбэри гаргаба ха.

Удаан арсалдаһанайнгаа һүүлээр тэдэнэй командир суглаашанда хэлэхээ правлени дотор ороно. Энэ үедэ гэр дээрэһээ бууха гээд Базарай хүлөө сэрбэгэнүүлэн, гэшхүүр бэдэржэ байтарнь, тэрээниие алдангүй хараха даабаритай үлэһэн багашуул зүг бүриһөөнь:

— Шпион! Бү хүдэлэ! Буудахаб!.. гээд хашхаралдашаба.

Буудажашье магад гэжэ һэжэглэһэн юумэдэл, Базар һөөргөө ороод, харагдахаяа болишобо. Багашуул «дайсаниие» барижа шадаһандаа, яаха аргагүй ехээр хүхибэд.

Газаа байһан хүүгэдэй «шпион» гэжэ байжа хашхаралдахадань, суглаашад гэртэһээ бушуухан гарабад. Тэдэниие газаашань гаргажа шадаһан пионер-командир мүн лэ хүхюутэй, богоһо дээрэ зогсоно.

— Базар үбгэн юу хэжэ байнат? Наашаа буугты!—гээд Дугар түрүүлэгшэ ооголно.

— Партийна суглаае шагнажа байгаал! Бидэ баряабди,—гээд багашуул шууяшаба.

Зүгөөргүй удаан һаршаганаһаар, хүдэһэн гуталтай Базарай үрөөһэн хүл бултайжа, юумэ долёоһон үхэрэй хэлэн мэтээр хана эльбэн сэрбэбэ.

— Тэрээниие дүтэлүүлэгты!—гээд, багашуулай холо болгоһон гэшхүүр тээшэ түрүүлэгшэ заана. Базарай хүл өөдэ хаража байһан багашуул ута гэшхүүр хүлдэнь тулгажа үгэнэ. Базар үбгэн гэрэй хүнды сооһоо бултайгаад, гэшхүүрэй үзүүртэ һуушоо һэн.

— Тэндэ юу хэжэ байгаабта?— гэжэ парторг мүн лэ асууба.

— Суглаа шагнажа байгаал!— гээд, багашуул бэеэ барингүй дарьяшана.

— Эдэ хүүгэдые иимэ оромгүйгөөр хэн хүмүүжүүлнэ гээшэб! Аха хүниие хүндэлхэгүй...—гэжэ байгаад, бишыхан тогоотой юумэ Базар үбгэн гартаа абаба.—Һүрхэй һайн шабар байна даа! Одоол утаа гарахаяа болёо ёһотой! Дугар, шинии хэлэдэг утаатай хоолойе шабабаб!

Суглаашад нюур нюураа харалсана.

— Үбэлдөө хэды хэлэхэдэмни шабаагүй аад, мүнөө юу хэхээ шабанат?—гээд түрүүлэгшэ асууба.

— Үбэл дунда гэр дээрэ гаража шабаха болоо һаа, гаршни шабартаяа няалдаад хүрэшэнэ бэзэ! Һайн хүн үбэлэй малгай зун абадаг юм. Үбгэдэй үгэ хадуужа абадаг һаашни, шамда, түрүүлэгшэ хүндэ хэрэгтэйшье байжа болохо!—гэхэ мэтээр үгэлэн гэмэрһээр Базар үбгэн доошоо һолжоржо бууба.

«Шпиониие» бариһан пионернүүд Базар үбгэндэ хии хардуулшоод, хэлэхэ үгэеэ оложо ядан зогсобод.

— Тонилогты, шүдхэрнүүд!—гээд, Базар үбгэн газар гэшхэхэтээ хамта, тэдэ үхибүүдые намнажархиба. Хүүгэдэй үгөөр газаа гүйлдэжэ гараһан суглаашад юушье хэлэбэгүй.

Үнэн ушарые тодоруулжа шадангүй, тэнэг байдалда үлэһэн багашуул тэрэ үдэрһөө хойшо Базар үбгэнэй хойноһоо гэтэдэг болоһон юм. Базар нэгэтэ нэтэржэ ерэхэдээ, колхозой сомооһоо бухал үлүүтэй хяаг үбһэ дороо хээд, заахан голой бургааһа зулан гэр тээшээ ерэжэ ябаба. Голой саада захаар ябаһан бригадынхидай моридые хараад гүүнэйнгээ инсагаалхаяа һанахадань, «мориноймни абяагаар намайе хүн харуужан» гэжэ түбэгшээһэн Базар хуушан юудэн малгайгаа абаад, торбо шэнгээр моринойнгоо аманда углажа, ута шэбэгшээрэнь уяжархиба. Тэргэтэй гүүниинь инсагаалха аргагүй, миин толгойгоо үргөөд, туламсоо гүнгэнэжэ ябаба. Аргатайхан Базар баярлан бахархажа, һанаа амар тэргэдээ һуугаад, гэр тээшээ гэшхүүлнэ. Заахан хүүргэ дээгүүр гаража, зоной нюдэндэ харагдахагүйн тула булагай адагай гарасаар сэхэ гэртээ ерэдэг байгаа.

Базар үбгэнэй гараса гараад ябатар, модон буутай хүүгэд зүг бүриһөөнь, бургааһанай забһарһаа бултайшаба:

—Байгты! Энэ дороо түрүүлэгшын тээшэ морёо годируулагты!

Базар үбгэн һүхэеэ бaряад, һүрэжэ бууба.

—Хүнэй мори үргээжэ наадахыетнай хэн заажа үгөөб! Энэ дороо багшадатнай хэлэхэб!

— Мориитнай үргээгээгүйлди!
—Тонилогты!

Багашуул бургааһанай забһараар гүйлдэжэ, хараа далда ороно.

Үбгэжөөл гэнтэ тэргэдээ һуугаад, морёо сохин гүйлгэшэбэ.

Тэндэ байһан үхибүүд Базарые дахин барижа шадангүй алдаһанаа шаналан, өөһэд зуураа арсалдажа, бэе бэеэ зэмэлбэ. «Ши аймхайш! Ши бургааһа руу түрүүн гүйгөөш! Ши түрүүн зугадааш!» гэжэ байжа тэдэнэр хэрэлдэбэ. Бардам командир бултанһаа ехээр хараалгажа, нэрэ зэргэһээ «халишан» алдаба. Хороо бусалһан пионер-командир колхозой түрүүлэгшындэ гүйжэ ерэнэ.

—Мүнөө һая Базар үбгэн үбһэ хулуужа асараа!

—Худалаар хэлэнэгүй гүш?—гээд, Дугар түрүүлэгшэ тэрэнэй нюурые шэртэн хараба.

— Үгы! Энэ дороо ошогты! Тэргэһээ буулгаагүйдэнь ошогты! — гээд, тэрэ пионер түрүүлэгшые гуйна.

Багашуулые дахуулһан Дугарай ерэхэдэ, Базар үбгэнэй морин газаагаа эдеэлжэ байгаа һэн. Тэргэ дээрэнь уһа зөөдэг боошхо табяатай байба. Хүнэгүүдтэй уһа бариһан үбгэн тэдээн тээшэ эрьежэ, доро дохин мэндэшэлнэ.

— Асарһан үбһэнтнай алин бэ?— гэжэ түрүүлэгшэ шэрүүншэгээр асууба.

— Юу? — гээд, Базар ойлгожо ядааша болоно.

— Мүнөө асарһан үбһэнтнай алин бэ?

— Хүлисэгты, Дугар Батуевич! Байза, юун үбһөө хэлэнэт?

— Мүнөө шэрээд ерэһэн үбһыетнай асуунаб? — гээд, түрүүлэгшэ нэмэбэ.

— Хилээмэ баридаг гэртэ уһа зөөжэ байналби даа... Хоёр—гурбан хүнэг уһа гэртээ оруулаад, үлэһыень пекарни руу абаашаха гэжэ байнаб!

(Үгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Ахадүү Монгол орондо

Улаан-Баатартахи дунда һургуули.

Манай нам

(Монгол арадай дуун)

Үнгын һолонго татаһан
Үндэрхэн орьёлтой Бурэнхаан
Үндэһэн олон арад бидэни
Үпэншээр һургаһан нам мини.
Ханахан һолонго татаһан
Хангилхан орьёлтой Бурэнхаан
Хамаг олон арад бидни
Хайраар үршөөһэн нам мини.
Туяарһан һолонго татаһан
Тунгалаг оройтой Бурэнхаан
Түмэн олон арад бидни
Түүхэтэ хүгжэлтэдэ ударидаһан нам мини.

Р. БИМБАЕВ буряадшалба.

Н. ТЭРБИШ
(Арадай юрөөлшэ)

Агууехэ хани барисаан

(Юрөөл соохоо абтаба)

Зүблэлтэ ехэ Уластай
Зүрхэнэй халуун барисаатайбди.
Баабайн хоёр хүбүүдтэл
Бата нягта холбоотойбди.
Эхын хоёр басагадтал
Эбдэрхээр бэшэ эбтэйбди.
Анханһаа бидэнтэй барисаатай
Агуу Зүблэлтэ Уласые
Түшэхэдэ аха мэтэ,
Тулахада дүү мэтэ,
Анхаран хүгжөөһэн
Абадални адли гэжэ,
Энхэрэн хүгжөөһэн
Эжыдэлни адли гэжэ,
Тохойгоо зэргэлүүлэн барилсаха
Толгойгоо ниилүүлэн нүхэрлэхэ,
Мяха шуһанай гагнаатай,
Марташагүй үнэн, хүндэтэй
Маша һайн нүхэр гэжэ
Малшан би хэлэнэлби.

Ш. НИМБУЕВ буряадшалба.

Монгол оронoй заха хизааргүй үргэн уужам талада...

Атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар уласхоорондын агентствын Устав батлаха конференци

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 20. (ТАСС). Атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар Уласхоорондын агентствын Уставые хаража үзэхэ ба баталха конференци ООН-эй байшан соо мүнөөдэр нээгдээ. 85 ороной түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо СССР-эй, Албаниин, Болгариин, БССР-эй, Венгриин, Польшын, Румыниин, Украинска ССР-эй, Чехословакиин, США-гэй, Англиин, Франциин делегацинууд конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Уласхоорондын шэнэ организациин Уставай проектые конференци зүбшэн хэлсэхэ ба баталха байна. Энэ организаци хадаа атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ ба арад зоной ажана байдал дээшэлүүлгэдэ зорюулхын тулада гүрэнүүдэй хоорондо харилсаа холбоо байгуулха ябадал эрхилхэ зоригтой юм. Атомай хүсые шэнжэлхэ, тэрэниие бодото хэрэг дээрэ ашаглаха талаар научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэлгэдэ, эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдые бэе бэедээ эльгээлсэлгэдэ, научна ба техническэ мэдээнүүдые абалсажа байха хэрэгтэ туһалха байна.

Конференциин эхилхэ үеэр, атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэлгые харуулха зорилгоор ООН-эй эмхидхэһэн выставкэ нээгдээ. 1954 ондо СССР-тэ ашаглагдажа эхилһэн дэлхэй дээрэхи түрүүшын атомна станциин макет тэрэ выставкэ дээрэ харуулагдаха байна. Тэрэ македые Советскэ правительство ООН-до бэлэг болгон үгэһэн байгаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай телеграммые конференци абаа.

Суэцкэ канал тухай асуудалаар хэдэн оронуудай нэгэ талаһаа эмхидхэһэн Лондонско конференци

ЛОНДОН, сентябриин 21. (ТАСС). Суэцкэ асуудал тушаа хэдэн оронуудай нэгэ талаһаа эмхидхэһэн зүблөөн тушаа мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, тэрэ зүблөөнэй түгэсхэл дээрэ хэлсээндэ хабаадагшадай хоорондо арсалдаан болоһон байна. «Суэцкэ каналые хэрэглэгшэдэй нэгэдэл» гэдэгые байгуулха тухай документын проектые үсэгэлдэр зүбшэн хэлсэлгын үедэ зарим пунктнуудаарнь үгэеэ ойлголсолго түйлагдаагүй гэжэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ мүнөөдэр болоһон пресс конференци дээрэ корреспондентнүүдтэ хэлэжэ үгэһэн байна. «Суэцкэ каналые хэрэглэгшэдэй нэгэдэл» гэдэгые үсэгэлдэр зүбшэн хэлсэлгын үедэ үгэеэ ойлголсогдоогүй пунктнуудыень дахяад хаража үзэхые зүблөөн экспертнүүдтэ даалгаһан байна. Зүблөөн хадаа мүнөөдэр лондонско сагаар 11 час 30 минутада болохо, үглөөнэй заседаниин баталан абахын тулада дурсагдаһан документые болон резолюциин проектые шэнээр зохёохыень экспертнүүдтэ даалгаһан байгаа. Гэбэшье, тэдэнэр «хүдэлмэреэ дүүргэжэ» (шиидхэбэриин текстые зүбшэжэ) шадаагүй байшоо. Тиимэһээ заседанинь үдын хойно болотор хойшолуулагдаһан байна.

Хитадай Коммунистическэ партиин VIII съе[зд]

ПЕКИН, сентябриин 20. (ТАСС). Хитадай Коммунистическэ партиин Бүхэхитадай VIII съездын ээлжээтэ заседани мүнөөдэр болоо. КПК-гэй пекинскэ городской комитедэй секретарь Лю Жэнь съезд дээрэ үгэ хэлээ. Сүлөөлэгдэһэнһөө хойшонхи үе соо республикын столицын ехээр хубилһан тухай тэрэ хөөрөө. Городой урган ехэ боложо байһые юун тэршэлнэб гэхэдэ, богонихон үе соо тэрэнэй хүн зоной тоо 1.970 мянганһаа 3.700 мянган хүн хүрэтэрөө олон болоо гэжэ тэрэ хэлээ. Хитад хадаа социалистическэ гүрэнэй нэрэ түрые харюулжа шадахаар тиимэ столицатай байха ёһотой. Пекин политическэ, культурна ба научна центр байхаһаа гадна, промышленна томо город байха ёһотой гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Столицые шэнэдхэн байгуулха генеральна түсэб зохёохо, городуудые барилга хүтэлбэрилхэ орган байгуулха гэһэн дурадхал тэрэ оруулаа.

Удаань Великобританиин Коммунистическэ партиин гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Гарри Поллидта үгэ үгтөө. Съездэ ахадүүтэй амаршалга хүргэхэ зуураа, социализмда Великобританиин орохо сагые ойртуулан дүтэлүүлхын тулада английска коммунистнууд бүхы юумые хэхэ байна гэжэ Поллит найдуулаа.

Испаниин Коммунистическэ партиин генеральна секретарь Долорес Ибаррурийн трибунын дэргэдэ ерэхэдэнь, съездэ хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар тэрэниие угтаа. Хитадай революциин ба Хитадтахи социалистическэ шэнэдхэн байгуулгын дүй дүршэлһөө испанска коммунистнууд һургаал абаха гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Демократическа республика байгуулхын түлөө тэмсэлдэмнай танай дүй дүршэл туһалха гэжэ Долорес Ибаррури хэлээ.

Бразильска Коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ үгэ хэлээ. XX зуун жэлэй гайхамшагта событи болоошо хитадай революциин илалтын хойноһоо Бразилиин ажалшан арад болон патриодууд угаа ехэ талархалтайгаар ажаглан хаража байдаг. КНР-тэй худалдаа наймаанай ба дипломатическа харилсаа байгуулха тухай, ООН-до Хитадай хуулита эрхэ һэргээхэ тухай эрилтэнүүд Бразилида бүри ехээр хэгдэдэг боложо байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Удаань, Германиин Коммунистическэ партиин правлениин нэгэдэхи секретарь Макс Рейман үгэ хэлээ. Европын жандарм болохо үүргые баруунгерманска милитаристнуудта дахяад олгохоор хараалагдажа, тэндэ демократическа организацинуудые хашажа байһан үедэ бидэндэ дэмжэлгэ үзүүлжэ байһанайтнай түлөө КПК-дэ, хитад арадта бидэнэр, немецкэ коммунистнууд, баясхалан хүргэнэбди гэжэ тэрэ хэлээ. Бидэнэй зоригые хэншье хухалжа шадахагүй. Хэжэ байһан тэмсэлдээ бидэнэр — хүдэлмэришэн ангиин парти — гансаарданги бэшэ байнабди гэжэ делегадууд болон айлшадай нэрьемэ альга ташалта доро Макс Рейман мэдүүлээ. Эб найрамдалай болон демократиин лагериин арадуудай хани барисаата бүлэдэ ородог агууехэ хитад арадай хүндэлэлдэ зорюулан үгэ хэлэгшэ юрөөл табяа.

КПК-гэй зүгһөө Түгэдтэ байдаг комитедэй секретариин орлогшо нүхэр Чжан Го-хуа Түгэдтэ тус комитедэй хэжэ байһан хүдэлмэри тухай съездэ элидхэн хэлэжэ үгөө. Холын үргэн ехэ нютаг ороной түүхэдэ анха түрүүнээ түгэд арадай бата жагсаал түйлагдажа, үндэһэ яһанай илгаа гаргаха ябадал амжалтатайгаар усадхагдажа байна. Хүн зонойнь материальна ба культурна хэмжээн дээшэлнэ, шажанда шүтэхэ ябадалда хүсэд сүлөө хангагданхай. Түгэдтэ социалистическэ шэнэдхэн байгуулга бэелүүлхын тулада национальна кадрнуудые бэлэдхэхэ гээшэ КПК-гэй зорилго болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Хитадай промышленна томо город болоошо Шанхайн энгэй-капиталистическэ предприятинуудые гүрэнэй капитализмын ба социализмын предприятинууд болгон шэнэдхэн байгуулга тухай шанхайска парторганизациһаа ерэһэн делегат Кэ Цин-ши хөөрөө. Нютагуудта ажахын асуудалнуудые шиидхэхэдээ хамтаараа хүтэлбэрилхэ гол ёһонуудые наринаар сахиха шухала байһан тухай делегат Сун Жэнь-цюн (КПК-гэй ЦК) хэлээ. «Хамтын» хүтэлбэри гэдэгээр халхабша хээд, өөһэдтөө даалгагдаһан хэрэгэй түлөө харюусалгые зарим хүтэлбэрилэгшэдэй мартадаг байһан тиимэ таарамжагүй ябадалые саашадаа гаргажа болохогүй байһан тухай тэрэ хэлээ.

КПК-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн нүхэр Чэнь Юньдэ үгэ үгтөө. Манай ороной промышленностьда, гар олзоборилгодо, мүн хүдөө ажахыда болон худалдаа наймаанда социалистическэ шэнэдхэн байгуулгын хэрэг ехэ илалта түйлаа. Манай ороной экономикодохи гансахан лэ шухала формонь социалистическэ экономико болоо. Гэбэшье, экономикын социалистическэ бэшэ секторые социалистическэ экономическа сектортэ үргэнөөр ба хүсэдөөр оруулха ябадал бидэнэй үмэнэ шэнэ асуудалнуудые болон шэнэ зорилгонуудые табиха байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Капиталистическэ предприятинуудые — гүрэнэй-энгэй хамтадхамал предприятинууд болгоод байһан мүнөө үедэ хүдэлмэришэн ангиин зорилго юуб гэхэдэ, үйлэдбэриие хүдэлмэришэдэй зүгһөө хинажа байдаг ябадалһаа, тэрэниие гүрэнэй зүгһөө сэхэ хүтэлбэрилдэг ябадалда орохо хэрэгтэй гэжэ нүхэр Чэнь Юнь онсолон тэмдэглээ.

Эдэ предприятинуудые хүтэлбэрилхэдөө гүрэн хадаа үргэн олон хүдэлмэришэд болон албахаагшадта түшэглэхэ, дүршэл ехэтэй эрхим хүдэлмэришэд болон албахаагшадые хүтэлбэрилхы ба за[...] бусад тушаалнуудта д[...] предприятинуудые демок[...] ёһоор хүтэлбэрилгые һа[...] хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлээ.

Капиталистическэ пром[...] стиие болон худалдаа на[...] циалистическэ ёһоор шэнэ[...] гуулгаһаа уламжалан мүн[...] табигдажа байһан шухала [...] нартай зарим асуудалну[...] нүхэр Чэнь Юнь тогтожо [...] байна.

Удаань Аргентинын Ком[...] ческэ партиин генеральна [...] Альварес амаршалгын үгөө[...] дуудта хандаа. Эб найр[...] болон дэбжэлтын түлөө [...] байгшадта танай съезд, [...] шиидхэбэринүүд туһалха [...] Дулдыданги оронуудай [...] национально-сүлөөрэлгын[...] лөөндэ танай дүй дүршэл[...] ехээр зоригжохо байна гэж[...] хэлээ.

Арадай Хитад бельгийскэ[...] шадай дунда ехэ хүндэтэй [...] хой гэжэ амаршалгын үгэ [...] Бельгиин Коммунистическэ [...] делегациие толгойлогшо В[...] керке мэдүүлээ. Бельгийск[...] шад, мүн худалдаа наймаа[...] лон промышленностиин ээ[...] дай Арадай Республикатай [...] саагаа һайжаруулха тухай [...] хэнэ гэжэ тэрэ хэлээ. Мүн[...] гийскэ парламентска деле[...] киндэ ерээд байна гэжэ т[...] зуураа, арад зоной эрилтэ [...] дүүргэгдэхэ бэзэ гэжэ найд[...] һанаа Ван Муркерке элиш[...] дүүлээ.

Тиигээд съездын делега[...] хэлэжэ ороо. Нүхэр Т[...] (Гуандун провинциин парто[...] ци) урда талын энэ пр[...] экономикын хүгжэлтэ ту[...] хөөрөө. Нүхэр Пын Цин [...] нүүдэй бүхэхитадай демокр[...] федерациин Хэбэйскэ о[...] партийна ажабайдалда эх[...] дэй ямар зэргээр хабаада[...] һан тухай хөөрөө. Хэбэй пр[...] парторганизациин гэшүүд[...] процентнь эхэнэрнүүд юм г[...] мэдээсээ. Металлургическа [...] предприятинуудые барихата[...] хуушан предприятинуудые [...] хэрэглэхэ шухала гэжэ [...] Чжо Гуань-у (Шицзиньсян[...] таллургическа заводой д[...] мэдүүлээ. Налог ашал[...] римшуулха шухала гэһэн [...] делегат Сун Чжи-хэ (Хэн[...] винциин парторганизаци) о[...]

Малайн ба Бирмын ком[...] ческэ партинуудай амарш[...] съезд дээрэ уншагдаа. Эдэ [...] дай коммунистическэ парт[...] дарта илалта түйлаһантай[...] рамдуулан Хитадай комму[...] дые амаршалха зууураа, хи[...] даа мүнөө дээрээ социализм[...] гуулжа эхилээгүй оронуудт[...] жэшээ харуулна гэжэ а[...] соогоо тэмдэглэнэ.

Багшашни хэн бэ?

(Түгэсхэл)

Тэрэнэй баряад ябаһан хоёр хүнэгтэй уһые хараад, боошхо сооһоо абаадшье ябаһыень, али гэртэһээ гаргаад, боошхо руу хэжэшье байһыень Дугар тааха аргагүйдэбэ. Һэжэглэһэндээ тэргэ тээшэ ошожо харахадань, хахадсаа уһатай амһарта байба ха. Багашуул бүгэдөөрэн тэргэдэ аһажа, һарюу болоһон нюурнуудаа уһанай гэрэлдэ хараад, мүн лэ һула һалабад.

— Дугар Батуевич, энэ оромгүй хүүгэдэй хүмүүжэлэйнь түлөө хэн харюусадаг юм бэ? Энээхэн һүүзэгэр ута хүзүүтэй хүбүүн! — пионерэй командирые заажа, — намайе баһахань түргэдөөд байна. Хэтэржэ ерэхэдээ, эдэ дуугайхан хүүгэдые үгэдөө оруулаад, минии ара үбэрээр, мори харымнии үргээжэ ябажа гүйлдэнэ! — гээд хэлэбэ.

Багашуулые Базарай хардажа байхыень тааһан түрүүлэгшэ нэгэшье үгэ хэлэнгүй, хашаатай үбһэн тээшэнь ошожо харана. Базар үбгэн асарһан үбһөө, өөрын сомоотой ниилүүлхэһээ гадна, томо модоор даражархёод, хүнэй халдахын аргагүй байба.

— Мүнөө уһанһаа ерэжэ ябахадамни, дахажа, мориием үргээхэдэнь ядаад, һүхэ барижа үлдээб! Хэрбээ эдээниие һургаха хүнэй үгы юм һаа, тархяа гэшхүүлжэ байха ээн бэззэбди! Худалаар хэлэхэдээ бэрхэнүүд гээшэнь үзэлэй! Тэрэ шэнэ ерэһэн багшань үргэтэй хүн юм гэгшэ. Эдэ хүүгэдымнай зорёон иигэжэ һургана гээшэ гү? Дугар Батуевич, Таниие мэхэлжэ эндэ асараа ёһотой!

—Худалаар!—тээд нэгэн доро багашуул шууяба.—Мүнөө һая үбһэ шэрээд ябахадань, бидэ тогтоогоо һэмди!

—Хараба гүт! Харагтылши! Эгээл иимэнүүд болоол даа... Таниие гэртэһээтнай мэхэлжэ гаргахаяа эшэхээ яанаб!

Жэжэхэн хулгайшадые колхозой дундаһаа холодхохо гэжэ һургуулиин багшатай хамта зүбшэһэн түрүүлэгшэ Базарай үгэдэ этигэбэгүй. Тиигэбэшье, муу үгэ хэлэхэ баримтагүй дээрэһээ:

—Гэртээ харигты! Хүнэй мори үргээжэ бү наадагты!—гээд багашуулые зэмэлһэн хэбэр үзүүлнэ.

—Бидэ мори үргээжэ наададаггүйбди!

—Харигты, харигты!—гээд Дутар нэмэбэ.

Багашуул юуншье гэхын аргагүй, баһал һула үлээд, нюур нюураа харалсажа байбад.

—Тонилогты!—гээд, шүдэнэйнгөө забһараар Базар тэдээниие үлдэбэ.

Тэрэ гэһээр Базар үбгэн пионернүүдтэй бүри ехээр халбагаа хахараад, багтахаяа болёо юм. Тэбэри үбһэ, сусла түлеэ тэрээндэ зөөлгүүлхэгүй гэжэ багашуул шиидэбэд. Теэд харатай үбгэн үшөө ехэ «бариишатай» юумэ пионернүүдэй харахагүй газарта хэдэг болоо һэн. Арһан туламтайхан хүнһээ абаад, хонон үнжэн үгы болошодог байба. Түрүүшын үдэрнүүдтэ һамганиинь жүтөөрхэжэ, хэды дахин Базартан хэрэлдэһэн юм. Нэгэтэ Тамжад хүгшэн Хандада хальдаха һанаатай байгаад, «Шинии үнэртэй Базар хэндэ хэрэгтэй юм»,—гээд харуулша хүгшэн тэрээндэ харюусаба. Энээн тухай өөрөө Базар дуулаад, хэрэггүй юумэн болуужан гэһэндээ, Тамжадые хараахаһаа байтагай, үнэнөө хэлэһэн юм. Ехэл нюуса газар ошодог байгаа хаш. «Газар дуулаг, гахай шагнаг» гэһэншэгээр шэбэнэн байжа хэлэбэ. Энэ нюусыень Тамжад хүгшэн шагнаад, гансата энеэбхилшоо һэн. Тэрэ гэһээр мүнөө хүрэтэр хүгшэнэй шарай маһарһан зандаа. Арһан тулам соо эдихэ юумэнэйнгээ эрхимые хэжэ үгэдэг байгаа. Базар үбгэнэй хаана ошодогые Тамжад хүгшэнһөө бэшэ хүн, энэ дэлхэй дээрэ мэдэдэггүй байба. Үбгэжөөл баһа үгы болошоо.

Айраг Нуурай эрье шадар болодог хара һалхин тэрэ һүни һүжэржэ эхилээ һэн. Огторгойдо тамаран ябаһан хахад хаймал арбузай зэргэхэн һарые бүхэли һүниндөө хара үүлэн намнаба. Хирэ-хирэ болоод лэ хабсагай хара үүлэнүүд тэрэниие ябууд дундаа залгибашье, досоогоо шэнгээхэ хотогүй дээрэһээ газаашань алдана. Түхэреэн һара уйда дарагдан уршыгаад, таһа дабтагдаһан монетэ мэтээр ялагад гээд һугарна. Тэрээниие тойрожо мянгаад одод яларaад, ошод болон улагашалдана. Бүтүү ойн оёорто мүнхэ һүүдэр эшээлээд, далай мэтээр зэнхын харагдана. Тэрэнэй долгин соо нэгэ бүрэгэрхэн юумэн бүхэли һүниндөө арбалзаба. Тэнэг баабгай гуринхадаа найража нэрэһэ түүнэ гү, али тэнгэри харахагүй гахай газар һоёодожо, эдеэ бэдэрнэ гү? Мэдэхын аргагүй!.. Бүхэли һүниие һэтэ ямар амитан нэгэ газартаа хүдэлжэ хонобоб? Хүн зоншье, ойн аншье бүгэдөөрэн амаржа байнал! Гуринха шоно, мяхаша хобдог шара шубуун лэ һүни унтадаггүй. Теэд шоно мэтээр дүрбэн хүл дээрээ ябанагүй, шара шубуундал модоной оройдо гараад һуунагүй. Хойто хоёр хүл дээрээ ябана хэбэртэй; үһэгүй улаан нюур харуулхадал гэнэ! Юун гээшэб?! Манай Байгалай үмэнэ һармагшан бии болоогүй ха юм... Огторгойдо мандаһан һарашье үүлэнүүдһээ бэеэ холодхоод, ойн һүүдэр гэрэлдэ намнагдаба. Үнөөхи арбагархан юумэмнай — «Манай ажал» колхозой гэшүүн нэрэтэй Базадайн Базар мүн байшоо. Хэдэн арбаад бүдүүн шүнэһэ хажуугаараа унагаажархёод, духынгаа хүлэһэ аршана. Тэбэрижэ хүрэхөөр бэшэ бүдүүн, арбан сажан шахуу үндэр модые тэрэнэй хомхой нюдэн шэртэн байба. Хомхой үбгэнэй нюрган тэниижэ, хүбшэтэй хюрөөгөөр хүндэлэн отолхо шадал тэрээндэ бии болоодхино.

—Ай, шүдхэрхэн! Таһарха болоо... Таһархал байхаш!—гэхэ мэтэ гансааран дуугаржа байгаад, гүлгэн модо таһар сабшаба, хюрөөгэй тайраһан забһараар шаантаг шааба. — Иигээд хабшажа бай! Иигээд лэ хабшажа бай!.. гэнэ.

Хүбшэтэй хюрөөгөөр хүнгэхэн татажа һууһан үбгэн элдэб юумэн тухайда шэбшэнэ. Колхозой ой сооһоо хулгайгаар дүшэн модо. отолоод, зургаа мянгаар ондоо тээшэнь худалдаха болоһон хүн мүнгэнэй тухайда бодонгүй яахаб. Энээхэн модоёо үгэжэ, мүнгыень абахадаа: «тон шэнэхэн зуунай саарһануудые эрихэб» гээд һанана. «Иимэ ехэ мүнгэн (аяар зургаа мянган түхэриг) бүгэдөөрөө шэнэ саарһатай байхагүй» ха гээд, уйдана. «Үгы, хамаагүй. Дүтын магазин ошоод, нэгэ нэгээр һэлгээ хэхэб» гэжэ сэдьхэхэдээ досоонь заһарна. Элдэб һайхан эд зөөринүүдэй магазин дотор байхые хаража, гарынь улам түргэдэбэ. Томо модоной хюрөөдэ таһа эдигдэн түгэсэг дээрээ эрьехэ болоһые Базар үбгэн обёорбогүй. Нюдэ сабшаха зуура хорин сажанай модон гүрбэжэ түгэсэгһөө халгаад, зогсоһон шэгтээ газар сохибо. Дэгэлэйнь хормой таһа хабшагдажа, Базар үбгэн хажуу тээшээ жүдхэхэдэл гээд, саашань юушье ойлгохоёо болишоно. Шэхээрнь шууяжа, бусалһан уһатай тогоон соо унашаһан шэнгеэр бэень халуу бусалба. «Бүхэли наһаараа буян хээд, халуун тамада унажа байгаагүй хүн бэзэб» гэжэ һанаха зууураа, Будда бурханиие дуудаха гэжэ оролдоно. «Намайе хардажа, тамада һуулгаа. Нютагымни ошоод, минии гэрэй шалые харагты. Доошоо соорохо болоторнь толгойгоороо сохижо, бүхы наһан соогоо буян хээб. Намайе хардажа, танай үгыдэ тамада хаяа» гээд бурханда хоблохоор забдахадань, хэншьеб амыень барихадал гэнэ.

Тэрэ газарһаань холо бэшэ уяатай байһан Базарай борогшо гүүн шэхэеэ үргэжэ, байрадаа хуухирба. Һүхэ хюрөөгэй абяанһаа нарилаад, дүтэ ерэнгүй байһан һүниин хулгайшанай нүхэд—хоёр шоно бүрэгэшэлдэнэ. Уяатай морин айһандаа, өөдэ уруугаа даб гэжэ шангаар инсагаалаад абана. Тэрэнэй эзэн абяагүй... Мэхэтэй шононууд яаралгүйгөөр морин тээшэнь дүтэлжэ ябаба. Үбгэнэй колхозһоо хулууржа унадаг борогшо гүүн туруугаараа газар сабшажа, уяатай модоёо тойрон жолоогоо эрэнэ...

Базарай толгой соонь хэндэшье хэрэгтэй бодол үгы. Моринойнгоо инсагаалхые соносоод: «голой бургааһан соогуур үбһэ шэрэжэ ябатарни, инсагаалба» гээд ,малгайгаа «торбо» шэнгеэр амандань уяжа дэмырбэ. Дахин дахин борогшо гүүнэй богонихоноор инсагаалхада[...] ниинь уяатай аад, юундэ аб[...] на гээшэб. Энэ бузарһаа [...] пионернүүдтэ баригданаа г[...] сэдьхэнэ ха. Базарай гүүн [...] хүрэтэр жолоогоо эрэжэ, э[...] абархагүй болоһые ойлгоһ[...] тай, модо химэлэн хуухирб[...] нэй нюдэд түхэреэн сагаан [...] һарын гэрэлдэ уһа дуһалуу[...] мэрүүлжэ байба. Теэд хулга[...] гэнэй моринойнгоо инсагаа[...] дуулаха шадалынь һалаа. А[...] гаа хаагдаха бүринь аша х[...] бахалуурдана гэжэ һанан [...] «Аша хүбүүхэн, саахарые[...] хэеэ болёоб!» гээд, хахаһ[...] нээжэ ядана хэбэртэй. Һүү[...] аминайнгаа пиг бүтэхэдэ[...] бурханаа, ооголбо. Үбгэ[...] дэндэ гэртэхи Будда [...] найнь дүрэ—томо сад [...] бии болоно янзатай. Тэрэн[...] шэхэн хоёрой боолтотой ба[...] ража, Базар сошоходол [...] Теэд тэрээниие бурхан ду[...] хэбэртэй. Наһан соогоо ур[...] жа мүргэһэн Базарай гүү[...] ханда тон адли, ямаршье [...] амшагар урал харуулаад, [...] дуугай һууба. Гэнтэ тэрэн[...] аман хоёр зэргэ нээгдэжэ, һ[...] гаанда: уһан нүхэн болоод [...] Энээхэн зуура Базарай ух[...] гойдоо ерэбэ. Ямаршье бур[...] тэрээниие бахалуурдаһан х[...] үгы, өөрынгөө хулуужа от[...] дон доро даруулаад хэбт[...] дэхэдэл гэбэ. «Жаргал гэ[...] гэжэ Ханда хүгшэнтэй арса[...] һанажа, «юунэй түлөө на[...] гээшэбиб?» гэһэн асуудал [...] донь ороно. Шулуун хүхэ [...] рэхи хүмэдхэнь хаагдажа, Б[...] гэнэй хомхой аманиинь х[...] дөө бүтүүршэбэ.

Редактор Д. Л. ЛОБС[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. заместителя редактора — 32-74. отв. секретаря — 27 37. партийной жизни, сельского хозяйства — 47 59. пропаганды и переводов — 35[...] культуры и быта, промышленности — 34-05. местной информации в писем — 24-74. корректорская — 32 67. бухгалтерия 37 32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00873. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[...]